10/2012

A REPORT

Místo medvěda rysí drápy

Mnohonárodní prapor vojenské policie získal během cvičení Sharp Lynx 2012 certifikaci – více se dočtete v reportáži na stranách 12 až 17

První náčelník Generálního štábu Armády České republiky oslavil významné životní jubileum

V úterý 18. září se náčelník Generálního štábu AČR generálporučík Petr Pavel setkal s armádním generálem Karlem Pezlem, bývalým náčelníkem Generálního štábu z let 1991 až 1993, aby mu poblahopřál k dovršení krásného životního jubilea 85. narozenin.

„Pane generále, rád bych vám poděkoval za všechno, co jste za celý svůj život vykonal ve prospěch naší armády a bezpečnosti země. Jsem přesvědčen, že lidé jako vy jsou nejen chloubou každé armády, ale současně patří i k nositelům základních demokratických a morálních hodnot," uvedl generál Pavel a předal při této příležitosti generálu Pezlovi Čestný odznak AČR Za zásluhy 1. stupně.

Společně pak pohovořili o aktuálních problémech, které v současné době ovlivňují Armádu České republiky, a úkolech, které ji v nejbližší době čekají. „Armáda mi není pořád cizí a stále ji sleduji," konstatoval generál Pezl a s povzdechem zhodnotil složitou situaci, ve které se nyní armáda nachází. „Zachování schopností armády je obtížným úkolem, zvláště v této době, kdy je rozhodujícím stimulem ekonomika," konstatoval generál Pezl a zdůraznil, že ani za této situace se nesmí zapomínat na výchovu a formování osobnosti vojáků a jejich přípravu, protože lidé jsou základem každé armády a jejím největším bohatstvím. S generálem Pavlem také diskutoval o připravované nové struktuře armády a možnostech a formách integrace do euroatlantických bezpečnostních struktur.

Generál Pezl se narodil 14. září 1927 a významnou část svého života spojil se službou v československé, později české armádě. V roce 1971 byl po 23 letech vojenské kariéry pro své politické postoje z armády propuštěn. Vrátil se do ní až po revolučních událostech roku 1989. V letech 1991 až 1993 působil ve funkci náčelníka Generálního štábu Československé armády, následně Armády České republiky. V těchto letech se rozhodným způsobem podílel na její zásadní přeměně a na přípravě a hladkém zvládnutí náročného procesu dělení federální armády na dva samostatné celky. Rovněž zahájil a řídil rozsáhlou transformaci armády, která následovala po rozdělení České a Slovenské Federativní Republiky. Po ukončení aktivní vojenské kariéry zůstal i nadále uznávaným a respektovaným odborníkem v oblasti bezpečnostní a vojenské problematiky.

Text: plk. Mgr. Jana Růžičková, oddělení komunikace s veřejností, Generální štáb AČR
Foto: Marie Křížová

Vláda schválila Obrannou strategii ČR

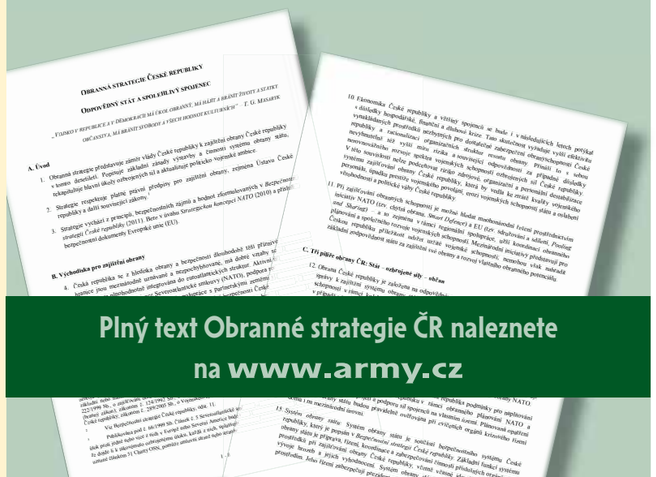
Vláda ČR na svém zasedání dne 27. září schválila Obrannou strategii České republiky, kterou předložil ministr obrany Alexandr Vondra. „Plníme tímto úkol, který nám ukládá Programové prohlášení vlády z roku 2010 i Bílá kniha o obraně, kterou vláda schválila v květnu minulého roku," uvedl k materiálu Alexandr Vondra.

Obranná strategie ČR nahrazuje Vojenskou strategii ČR z roku 2008. Materiál navazuje na klíčové strategické dokumenty ČR a NATO, především Bezpečnostní strategii ČR (2011) a Strategickou koncepci NATO (2010), a reflektuje rovněž Evropskou bezpečnostní strategii přijatou v roce 2003.

Obranná strategie ČR představuje záměr vlády ČR k zajištění obrany státu, který je postaven na třech hlavních pilířích: zodpovědném přístupu státu, moderních a akceschopných ozbrojených silách a uvědomělých občanech. Dokument shrnuje hlavní úkoly českých ozbrojených sil a aktualizuje politicko-vojenské ambice ČR. „Pokud jde o ambice nasazovat české vojáky do zahraničních operací mimo článek 5 Washingtonské smlouvy, uvádíme je do souladu s realitou a s možnostmi naší armády," charakterizuje hlavní změnu v této oblasti ministr Vondra. Zatímco dosud Česká republika deklarovala schopnost vyslat kamkoliv do zahraničí brigádní úkolové uskupení o síle několika tisíc osob, nyní budeme připraveni takovou jednotku poskytnout pouze v případě kolektivní obrany v rámci NATO.

V oblasti udržení a rozvoje klíčových schopností našich ozbrojených sil Obranná strategie ČR mimo jiné předpokládá plnění úkolů v rámci integrovaného systému protivzdušné obrany NATO s využitím vlastního nadzvukového letectva a orientaci na specializaci sil s vyšší přidanou hodnotou, jako jsou například ochrana proti zbraním hromadného ničení, jednotky pro speciální operace, vojenské zdravotnictví, mnohonárodní logistika a schopnosti vrtulníkového letectva.

Podle Obranné strategie ČR jsou hlavním výkonným prvkem systému obrany státu jeho ozbrojené síly. Nezastupitelnou roli ovšem dokument vyhrazuje také dalším institucím státní správy a samosprávy a důležitým podpůrným prvkům systému obrany země, například součástem integrovaného záchranného systému, ozbrojeným bezpečnostním sborům, zpravodajským službám a dalším složkám působícím v oblasti ochrany obyvatelstva a vnitřní bezpečnosti státu, ale v určitých případech také právnickým a fyzickým osobám. „Občané si musí uvědomit, že pokud by došlo k útoku proti republice, neochrání nás jen armáda, ale je to věcí a povinností všech," připomíná Alexandr Vondra.

Plný text Obranné strategie ČR naleznete na www.army.cz

obsah

HOST

Uvést všechno v soulad 2
Rozhovor se zástupcem náčelníka Generálního štábu Armády České republiky – náčelníkem štábu brigádním generálem Bohuslavem Dvořákem

ARMÁDA A VEŘEJNOST

Dny NATO & Dny vzdušných sil AČR potvrdily svoji výjimečnost 5
Bahnitý a úspěšný Tankový den 18
Muzeum na demarkační linii 32
3. ročník OVOV a exhibice těch nejlepších 34
Anketa Zahraniční Čech roku 2012 zná vítěze 47

MY A NATO

Povoluji ostře! 6

VÝCVIK

Renegade. Pomoc v nouzi 10
Místo medvěda rysí drápy 12
Živého ho dostali 20
Zápolení s variolou 30

ZDRAVOTNICTVÍ

Zelená cesta 22

TECHNIKA A VÝZBROJ

Kajman 23
Bojovné špulky aneb špulkoboti v akci 38
MiG-19 43
Strela-2 45

HISTORIE

Když umře legenda 27
To se nemělo stát 28

MEDAILON

Devadesátiletá královna 36

Military English 41

Historické čestné názvy 48

Rozhovor se zástupcem náčelníka Generálního štábu Armády České republiky – náčelníkem štábu brigádním generálem Bohuslavem Dvořákem

Uvést všechno v soulad

V roce 1983 začínal jako poručík a pilot vrtulníku na vojenském letišti v Líních. Po devětadvaceti letech služby je brigádním generálem a zástupcem náčelníka Generálního štábu AČR v Praze. Studoval ve Velké Británii a Spojených státech amerických, pracoval na zahraničních pracovištích ve strukturách NATO a EU, velel 1. kontingentu AČR na kábulském mezinárodním letišti. V květnu mu bylo dvaapadesát let. Třiatřicet z nich prožil v armádě.

Pane generále, od prvního červencového dne zastáváte třetí nejvyšší funkci v Armádě České republiky. Jaké změny vám to přineslo?

Nejde o převratnou změnu. Předcházející funkce ředitele sekce rozvoje druhů sil – operační sekce Ministerstva obrany mi dala dobrý základ. Myslím tím především prohloubení zkušeností a znalostí v oblastech armádní problematiky a jejího dalšího rozvoje. Díky tomu si dovolím tvrdit, že mám přehled o tom, co se v AČR děje a co je plánováno do budoucna. Snad není nutné zdůrazňovat, že budu pokračovat ve své práci s prioritou na harmonický rozvoj schopností AČR. Změnu zaznamenal i můj pracovní kalendář. Ani ne tak co do množství akcí, ale změna je v obsahu.

Ne každý by v této nelehké době bral vrcholný manažerský post v AČR. Co rozhodlo o vašem souhlasném stanovisku?

Zeptám se vás: Kdy to nebylo v posledních letech těžké? Všechno pozitivní se přece musí tvrdě odpracovat. Já novou funkci považuji nejen jako ocenění mojí odvedené práce, ale také jako obrovskou výzvu. A co rozhodlo, že jsem na ni kývnul? Personální obsazení managementu Generálního štábu, brigád, leteckých základen i vojenských zařízení a také týmový duch. To všechno je na vysoce profesionální úrovni a pro mne je to zárukou progresu.

Armádní veřejnost nemá představu o funkčních povinnostech ZNGŠ-NŠ. Co je ve vaší gesci?

Nebudu komentovat dílčí úkoly svojí pracovní náplně. Obecně řečeno, je to pozice náčelníka štábu, tak jako u každého jiného vojenského útvaru nebo zařízení. Jen obsah plněných úkolů je daleko více zaměřený na koncepční práci v oblasti celkového rozvoje AČR. ZNGŠ-NŠ je tou osobou, u které se sbíhají pomyslné nitky ze všech součástí Generálního štábu AČR. Jeho povinností je řídit a koordinovat úsilí jednotlivých sekcí a samostatných odborů a zabezpečit obsahově i formálně podklady k rozhodnutí náčelníka Generálního štábu, který schvaluje.

Stanovil vám NGŠ AČR generálporučík Petr Pavel konkrétní profesní mety?

Nehovořili jsme spolu o mých profesních metách, nýbrž o Armádě České republiky jako celku. Jaké máme představy o její budoucnosti a především jak toho chceme dosáhnout. Společně nám jde o zabezpečení obranyschopnosti státu a plnění aliančních závazků. Shodli jsme se na limitech, pod které nemůžeme jít.

Předešlých dva a půl roku jste byl na pozici ředitele SRDS-OS MO, do jejíž působnosti mimo jiné spadá stanovování koncepcí rozvoje druhů sil. Lze hovořit o jejím progresu?

Nepochybně ano. Realizovala se celá řada projektů, na které můžeme být právem hrdí. Důležité je, že se naše společné úsilí promítlo nejen do nových zbraňových systémů, ale především do efektivity výcviku jednotek. Zejména těch, které byly a budou vysílány do misí. V nejbližším období chceme dokončit další programy. Jako dva příklady z mnoha mohu uvést transportní letoun CASA a jeho nasazení do operačního použití nebo modulární bojový komplet, kterým chceme v blízké době vyzbrojit dva prapory. Pro mě je potěšitelné konstatovat, že z tohoto hlediska nepřešlapujeme na místě. Progres je nepochybně znát. Nicméně souběžně s tím vnímám i obrovský deficit, který máme v zabezpečení provozu techniky u útvarů. Tento deficit je markantní zvláště u VzS a rozhodně obnova provozuschopnosti perspektivní techniky je jednou z oblastí, které věnuji pozornost.

Nakolik omezujícím faktorem jsou ve vašich vizích stále nižší finanční zdroje?

Tak to je jeden z velice rizikových faktorů. Neustále voláme po stabilitě zdrojového rámce. Restrikční opatření se však netýkají pouze české armády, ale jsou celorepublikového a celosvětového rázu. Armáda má před sebou tři roky přechodného období. S přiděleným ročním rozpočtem ve výši zhruba dvaačtyřicet miliard korun jsme schopni tyto krizové roky přežít, ale pouze tak, že zmrazíme naše schopnosti. Po roce 2015 by mělo dojít k nárůstu finančních zdrojů. Přál bych si, aby Česká republika zvýšila výdaje na svoji bezpečnost, protože v rámci NATO je ČR až v poslední třetině států z hlediska poměru výdajů na bezpečnost a celkové výše HDP. Jeden můj zahraniční kolega mi po přečtení Bílé knihy o obraně řekl: „Je s podivem, jak stát, který má takové bolestné historické zkušenosti, je ochoten tak málo vynakládat na svou bezpečnost…“ Na straně druhé nemám rád, když se vše točí pouze kolem nedostatku finančních prostředků. Dnešní doba přináší i nové příležitosti v oblasti mezinárodní spolupráce ozbrojených sil. Snad nikdy v minulosti jsme neměli tolik možností na zefektivnění mezinárodní spolupráce v rámci Aliance i EU. Velmi si vážím toho, čeho dosáhli příslušníci pozemních a vzdušných sil v této oblasti. Aktivita a iniciativa byly a zůstávají hlavní hnací silou, která vede ke zvýšení našich operačních schopností. Proto takový důraz na mezinárodní spolupráci v rámci Severoatlantické aliance a smysluplná úsporná opatření v resortu Ministerstva obrany a Armádě České republiky.

Jako vrcholného armádního představitele se vás nelze nezeptat na blízkou budoucnost AČR. Na jaké zásadní změny se mají profesionálové a občanští zaměstnanci připravit?

Jedním z opatření jsou tolik diskutované změny organizační struktury Armády České republiky. Jedná se především o velitelské stupně a přípravná fáze byla zahájena na začátku října. S realizací začneme příští rok. Některé z našich záměrů jsou však podmíněny legislativním procesem, při němž musí vstoupit v platnost odpovídající zákony, a také souhlasným stanoviskem politické reprezentace. Na prvním místě nám jde ale o to, aby i po tomto turbulentním období zůstali v armádě ti nejlepší profesionálové a občanští zaměstnanci, osobnosti se zahraničními školami a zkušenostmi z operačního nasazení a samozřejmě také s odhodláním odevzdávat to nejlepší ve prospěch Armády ČR.

Můžete být konkrétnější?

Vláda na svém zasedání schválila rámcové počty resortu MO. Bohužel tento dokument je stále charakteru „Vyhrazený“, a nelze tedy uvést více podrobností. Mohu pouze armádní veřejnost uklidnit, že nepřipravujeme žádné masivní snižování počtů. Na základě nařízení vydaného NGŠ probíhá příprava organizačních změn. NGŠ ve svém nařízení určil vedoucí jednotlivých integrovaných projektových týmů, kteří zpracují potřebné dokumenty.

Můžete seznámit čtenáře A reportu s harmonogramem organizačních změn v Armádě ČR?

V současné době máme schválený záměr časového harmonogramu z úrovně Generálního štábu AČR. Ten je potřebné odsouhlasit i na úrovni ministra obrany ČR. Nicméně 8. listopadu se uskuteční velitelské shromáždění, při němž náčelník Generálního štábu Armády ČR bude informovat velitelský sbor o připravovaných změnách.

Text: Pavel Lang
Foto: Marie Křížová

Dny NATO & Dny vzdušných sil AČR potvrdily svoji výjimečnost

Mistrovská pilotáž a dynamické ukázky pozemní techniky před více než dvousettisícovou diváckou kulisou. To byly Dny NATO & Dny vzdušných sil Armády České republiky, které se uskutečnily ve dnech 22. a 23. září 2012 na Letišti Leoše Janáčka Ostrava. Víkendová akce znovu potvrdila, že se svým rozsahem řadí mezi nejprestižnější v Evropě.

V předvečer přehlídky na mošnovském letišti se uskutečnilo společné jednání delegací ministerstev obrany České republiky a Švédského království související s pronájmem víceúčelových nadzvukových bojových letounů JAS-39 Gripen ve výzbroji vzdušných sil AČR. Resortní reprezentace obou zemí vedli Alexandr Vondra a Karin Enström.

Sobotního programu se zúčastnili také vrcholní představitelé Ministerstva obrany ČR a Generálního štábu Armády ČR, v čele s Alexandrem Vondrou a generálporučíkem Petrem Pavlem, kteří pronesli zahajovací zdravice.

Výstřely ze samohybné kanonové houfnice vz. 77 odstartovaly několikahodinový blok ukázek, v němž prezentovali svoji profesionalitu a techniku reprezentanti devatenácti zemí. Zejména ty letové patřily k nejatraktivnějším. Pomyslnými třešničkami na dortu byla ukázka tankování za letu českého bojového letounu JAS-39 Gripen čáslavské 211. taktické letky z francouzského tankeru KC-135 přímo nad hlavami diváků a historicky první středoevropská letová ukázka amerického strategického bombardéru B-52H Stratofortress.

Pavel Lang
Foto: autor a Lubomír Světnička

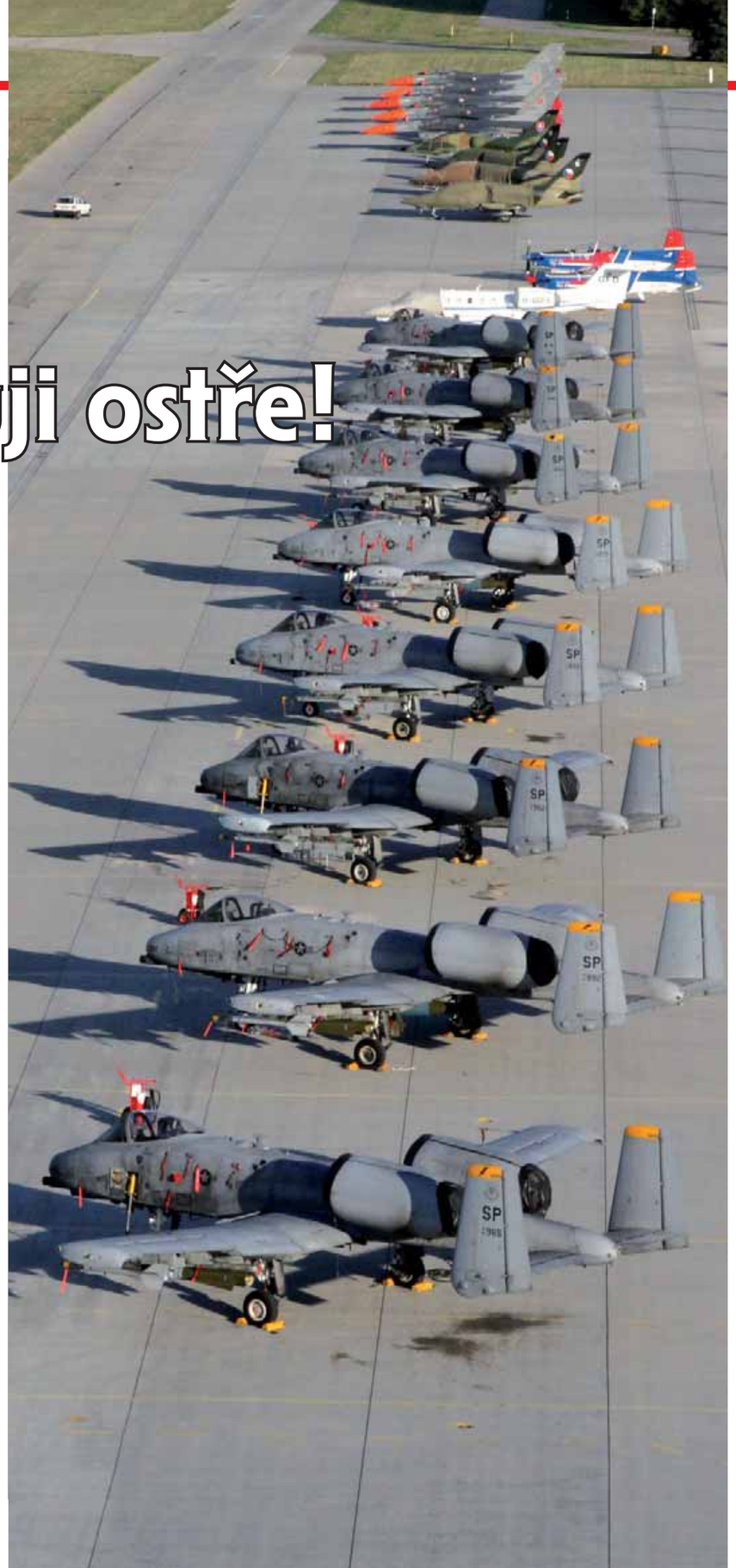

Aliančtí předsunutí letečtí návodčí provedli v rámci cvičení Ramstein Rover 2012 stovky ostrých navedení letounů a vrtulníků na pozemní cíle

Povoluji ostře!

Je pár minut po poledni, když se kolona koaličních vozidel vydává do určené lokality, aby přepravila materiál. Sotva pět kilometrů za základnou je transport NATO nečekaně napaden povstalci. Prudká střelba z jejich ručních zbraní způsobuje jednotce značné ztráty a dostává ji do složité situace.

Velitel čety dává pokyn k sesednutí z vozidel, rozvinutí se do rojnice a zaujetí bojového postavení. Zápletka rázem negraduje. Klid na bojišti však netrvá dlouho. Na příslušníky uskupení, kteří se vydali prozkoumat cestu, zaútočí protivník. „Kontakt, dvanáctá hodina, dééška na červeném autě, vzdálenost čtyři sta metrů," hlásí jeden z vojáků veliteli. Záhy jsou vojáci pod silnou nepřátelskou palbou z velkorážního kulometu DŠK. Jeho průbojné zápalné náboje ráže 12,7 milimetru dostávají koaliční jednotku pod značný tlak. Jejich velitel se obrací na předsunutého leteckého návodčího neboli „faka" (FAC – Forward Air Control), aby pro ně vyžádal leteckou podporu. Do deseti minut přilétá na místo incidentu lehký bitevní letoun L-39ZA. „Za třicet sekund kroupy ze severu na jih," rozléhá se křik nad pozicemi čety. Střelba z dvouhlavňového rychlopalného kanonu GŠ-23 umístěného pod kabinou opakovaně „pokropí" nepřátelské pozice. Alianční seskupení rázem zvládá krizovou situaci a zanedlouho pokračuje v přesunu. Takto vrcholilo jedno ze simulovaných dějství zářijového mezinárodního cvičení vzdušných sil NATO Ramstein Rover 2012 (RARO '12), jehož cílem bylo sladit činnost pilotů taktického letectva a předsunutých leteckých návodčích na spojenecké úrovni při podpoře pozemních operací. Letošní největší spojenecké cvičení vzdušných sil NATO se uskutečnilo v České republice ve dnech 4. až 21. září a zúčastnilo se ho šestnáct aliančních států. Akce byla organizována a řízena z 22. základny letectva Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou spojeneckým velitelstvím vzdušných sil (ACC – Air Component Command) dislokovaným v německém Ramsteinu.

Uplyne sotva hodina od incidentu v lokalitě Velká Střelná a už se rozehrává další ze scénářů. Pro tentokrát se děj přesouvá do malého městečka ve vojenském újezdu Libavá. Pěší patrola v síle zesíleného družstva dostává informaci, že se v jedné z budov nachází nejen skupina povstalců vyzbrojená množstvím ručních zbraní a granátů, ale také jejich místní vůdce. Úkol zní jasně: eliminovat protivníka a zajistit jeho výzbroj. Z důvodu nasazení koaliční jednotky ve velice rizikové oblasti je rovněž vyžádána vzdušná podpora. Bitevní stroj Mi-24/35 jim výrazně pomáhá zvládnout nastraženou léčku protivníka a splnit zadání. Povel „clear hot" neboli „povoluji ostře" od předsunutého leteckého návodčího zaznívá kapitánovi vrtulníku ve sluchátkách opětovně. Každé navedení na cíl je originál. Byť se jedná o trénink, sebemenší ulehčení nepřipadá v úvahu. Zanedlouho to totiž může být na afghánském teritoriu a naostro. Je proto nemyslitelné, aby na přímé letecké podpoře (CAS – Close Air Support) spojeneckých jednotek v prostoru nasazení nespolupracoval „fak". Na RARO '12 bylo zastoupeno třiadvacet týmů předsunutých leteckých návodčích ze čtrnácti aliančních zemí. V reálu tedy bezmála šest desítek těchto vojenských specialistů.

Prestižní záležitost pro Českou republiku

Cvičení Ramstein Rover, jehož pojmenování vychází z názvu města, v němž sídlí velitelství vzdušných sil (Headquarters Air Component Command), a ze zkratky slov Remotely Operated Video Enhanced Receiver – ROVER, což je zařízení, které předsunutí letečtí návodčí používají k přesnému navedení letounu na cíl, nemá dlouhou tradici. „V roce 2006 došlo v operaci ISAF k nešťastné události, když špatným navedením letounu na cíl utrpěly koaliční jednotky ztráty na životech. Z následných analýz vzešla řada konkrétních doporučení, mezi nimiž dostala prioritu standardizace výcviku FAC a organizování spojeneckých cvičení vzdušných sil NATO v maximálně reálném prostředí, které se bude podobat nasazení v Afghánistánu," říká německý plukovník Harry H. Schnell, který je představitelem ramsteinského velitelství ACC a řídícím cvičení RARO '12.

„NATO požádalo všechny svoje členy, aby se do uvedené aktivity zapojili a zda by se některý ze signatářů stal hostitelskou zemí cvičení Ramstein Rover," dodává plk. Schnell a upřesňuje, že k premiérové organizaci RARO 2010 se přihlásila Kanada. Záhy se však ukázalo, že organizátoři nedisponují dostatečným množství letecké techniky k přímé palebné podpoře a další režie společné přípravy se ujaly Spojené státy americké. V jejich výcvikových prostorech se začalo drilovat pět scénářů, které odrážely aktuální bojovou situaci v Afghánistánu.

Letoun A-10

O rok později se spojenecké cvičení neuskutečnilo kvůli alianční operaci v Libyi. Pro letošní rok byla vyslyšena žádost České republiky, kterou odsouhlasily všechny členské země NATO, a na bezmála tři zářijové týdny poskytla hostitelskou podporu (HNS – Host Nation Support) cvičení Ramstein Rover 22. základna letectva v Sedleci, Vícenicích u Náměště nad Oslavou. Další prostory dala k dispozici čáslavská základna taktického letectva, vojenské újezdy Libavá a Boletice a město Písek. Účast přijalo šestnáct zemí – Belgie, Česká republika, Estonsko, Francie, Itálie, Lotyšsko, Spolková republika Německo, Nizozemsko, Norsko, Polsko, Řecko, Slovenská republika, Slovinsko, Turecko, USA a Velká Británie, ať již jako cvičící, nebo ve funkci pozorovatelů.

Bez nadsázky se jedná o prestižní záležitost, neboť RARO '12 je největším leteckým cvičením Severoatlantické aliance v tomto roce.

Dát rovnítko mezi veřejnosti známého „Létajícího nosorožce" (Flying Rhino) a Ramstein Rover nelze. „Flying Rhino bylo koncipováno jako bilaterální cvičení. Příslušníci britské divize se přesunuli do České republiky a zde trénovali svoje

postupy, přičemž ostatní cvičící s nimi participovali. Ramstein Rover je alianční cvičení, které přímo řídí velitelství vzdušných sil NATO. Rozdíl je i z operačního hlediska. RARO '12 je určeno pro takzvaně plně způsobilé předsunuté letecké návodčí, kteří budou v následujících měsících nasazeni v zahraniční misi. Přestože mnozí z nich již

mají nemalé zkušenosti z bojových operací, opětovně projdou stanovenými procedurami navedení s důrazem na aktuální situaci v zájmových prostorech," upřesňuje zástupce velitele náměšťské letecké základny plukovník Miroslav Svoboda.

Z pochopitelných důvodů nechce o nových trendech v činnosti „faků" konkrétně hovořit. Obecně popisuje, že reálná činnost návodčích se pokaždé zevrubně analyzuje a poté se zapracovává do operačních postupů FAC. „Ty musejí reflektovat aktuální změny v zájmovém prostoru a posunout aktivity na maximální účinnost. Není výjimkou, že se tomu tak děje mnohdy i pětkrát do roka. Byť se jedná o minimální změny, tak v reálu jsou velice významné. Nově se upravují procedurální postupy

na konkrétní případ v konkrétní lokalitě," konstatuje plk. M. Svoboda.

Tomu odpovídají i scénáře činnosti, které se na RARO '12 opětovně procvičují. Zmínit lze například napadení konvoje vozidel při přesunu, dále eliminaci vysoce postaveného představitele protivníka v budově či ve vozidle, přesné navedení na cíl a jeho zničení nebo vyvázání se z léčky v zastavěné oblasti. V této souvislosti je třeba říct, že žádný z „faků" o nadcházejícím ději nemá ani potuchy. „Neznají detaily scénáře. Je to hodnověrné. Součástí cvičení jsou i bojové střelby. Působí de facto v reálu," říká úsečně, ale zcela výstižně zástupce velitele základny letectva.

Benefit tohoto spojeneckého cvičení se však nenachází pouze na zemi. Další zkušenosti získává také létající personál. Podplukovník Clint Eichelberger, velitel 81. letky amerických vzdušných sil vyzbrojené bitevními letouny A-10C, k tomu dodává: „Ramstein Rover, to je pro nás skvělá možnost ke zvýšení profesní připravenosti, protože se jedná o cílený výcvik v přímé letecké podpoře. Naše letka byla nasazena v Afghánistánu již několikrát a mohu říci, že úkoly, které létáme na RARO '12, zcela korespondují se zadáním v misi ISAF." Ještě než usedne do kokpitu, na sebe prozradí, že létal zhruba osm let Thunderbolt ve verzi A a od roku 2006 pilotuje A-10C. „Při komunikaci s FAC již disponujeme mnohem sofistikovanějšími technickými prostředky, například utajovaným spojením Link 16," argumentuje velitel letky, který mimo jiné nejednou bojoval v Iráku.

Zkušenosti z bojových operací

V blízkosti cílové plochy, kde se nacházejí imitace domů civilní vesnice a několik osobních vozidel, se skrývá předsunutý letecký návodčí, jehož činnost musí být podložena procedurálními znalostmi v anglicky hovořícím prostředí. Dříve než nám poskytne exkluzivní informace, je třeba uvést, že FAC je jedním z klíčových hráčů na bojišti, který může výrazným způsobem ovlivnit situaci. Je samozřejmostí, že musí zvládat letový provoz ve svém zájmovém prostoru, a neexistuje, aby povolil použití zbraňových systémů u letounu nebo vrtulníku, aniž by byla zajištěna bezpečnost jak pilota či letových osádek, tak spojeneckých jednotek a civilního obyvatelstva na zemi.

Mýlí se ten, kdo říká, že FAC je garantem zničení cíle. Pravda je jinde. Finálním prvkem je vyloženě pilot, předsunutý letecký návodčí „pouze" vede jeho oči po zemi. „Netroufám si hodnotit, kdo má větší podíl na zničení cíle, zda pilot, nebo FAC. Vždy to musíme hodnotit jako komplexní činnost. Bez přičinění jednoho či druhého by se stanovený úkol nedal splnit," vyslovuje svůj názor zkušený pilot bitevního vrtulníku Mi-24/35 a zástupce velitele 22. křídla podplukovník Rudolf Straka a připomíná, že české bitevní stroje, konkrétně Mi-24/35 a L-159 ALCA, již dlouhodobě spolupracují při výcviku „faků" ve výcvikovém zařízení pro vzdušné a pozemní operace amerického vojenského letectva USAFE AGOS (U. S. Air Forces in Europe Air Ground Operational School) dislokovaném v německém Einsiedlerhofu poblíž Ramsteinu.

Aby se vždy jednalo o maximálně efektivní řešení, protože sebemenší zmýlená může vést až k fatálním následkům, je třeba ctít striktně daná pravidla. Ta musí vést k absolutní jistotě, že všichni zainteresovaní mají na mysli totožný cíl.

Samotnému navedení na pozemní cíl předchází standardní procedura, slangově řečeno brífink, kdy FAC sděluje pilotovi potřebné údaje. Zpětným ověřením se oba ujistí, že hovoří o stejném cíli. Poté přichází z pozemního pozorovacího „oupíčka" (OP – Operation Point) do kokpitu povel o použití zbraňových systémů na palubě stroje. Pilot nasměruje letoun k určenému bodu. Pokyny návodčího vedou jeho let. Poté, co pilot potvrdí přidělený cíl, zaznívá finální pokyn: „Clear hot!"

„Před šesti týdny jsem se vrátil z mise v provincii Lógar. Mám za sebou několik ostrých navedení na cíl nebo průletů nad nepřítelem k potlačení jeho aktivit. Zpravidla když protivník uvidí tu palebnou sílu nad hlavou, rychle změní svoje záměry a dá se na ústup. Měl jsem na drátě hlavně A-10," říká praporčík P. N. a vzpomíná, jak mu dvě hodiny po jedné misi přímo volal americký pilot bitevníku a poděkoval mu za skvěle odvedenou práci.

K psychické odolnosti „faka" vede svoji další řeč. „Jsou to stovky a stovky hodin tvrdého výcviku, který vychází ze zkušeností v bojových operacích. Instruktoři nás permanentně tlačí do značného stresu a napravují každou naši chybičku. Všechno se dělá z hlavy. Žádná rutina, žádné podcenění," vyznává se „fak" a dává do placu svůj nejcennější „zářez": „Bylo to s A-10. Od prvního nástřelu pozemní jednotky do příletu letadla neuběhlo ani pět minut a v sedmé minutě jsme eliminovali cíl palbou."

O pár desítek metrů dál se nachází rotmistr K. K. „Čeští fakové patří k těm lépe vybaveným jednotkám. Technické prostředky jsou dostačující pro naši specifickou činnost, a to na blízkou i relativně velkou vzdálenost ve dne i v noci." Jeho další slova však přerušuje výkřik: „Za minutu kroupy. Bravo kryje, alfa se stáhne zpátky." Ani redaktor A reportu nedostává výjimku, aby mohl setrvat v sestavě čety. Jednotka se dostává do dalšího kontaktu s protivníkem. Dnešní den již počtvrté…

Pochvala od VIP hostů

V pondělí 17. září navštívili cvičící jednotky vrcholní představitelé Ministerstva obrany ČR, Generálního štábu Armády ČR a velitelství ACC v Ramsteinu, v čele s Alexandrem Vondrou, generálporučíkem Petrem Pavlem a generálporučíkem Fridrichem Wielhelmem Plöegerem. Přítomna byla také delegace senátorů z Výboru pro zahraniční věci, obranu a bezpečnost, vedená jeho předsedou Jozefem Regecem. Po úvodních brífincích zástupce velitele společných sil – velitele vzdušných sil brigádního generála Jiřího Vernera a zástupce velitele 22. základny letectva Sedlec, Vícenice u Náměště nad Oslavou plukovníka Miroslava Svobody se hosté přesunuli na letovou stojánku, kde zhlédli předletovou přípravu tureckých

letounů F-16 a amerických A-10, jakož i nabíjení lehkého bitevníku L-39ZA slovenských vzdušných sil municí.

Následně hosty čekala ukázka reálného výcviku Forward Air Controllers pod taktickým námětem v zastavěné oblasti. V prvotní fázi se jednalo o bojový kontakt s nastřelením, který vyvrcholil vyžádáním přímé letecké podpory leteckým návodčím a zničením sil protivníka ztečí přivolaného bitevního vrtulníku Mi-24/35. Poté jim v jednom z prostorů bojového rozptylu příslušníci 25. protiletadlové raketové brigády s velitelstvím ve Strakonicích prezentovali prostředky S-10 a RBS-70 při zaměřování a simulovaném ničení nízkoletících vzdušných cílů.

„Je klíčové, aby NATO zůstalo silné a soudržné i do budoucna. Proto musíme cvičit víc a víc. Cvičení Ramstein Rover 2012 je v tomto ohledu velice potřebné. Aliance se musí udržovat v kondici, tím spíš, že se postupně redukuje účast v misích, jako je Afghánistán," konstatoval ministr obrany A. Vondra.

Náčelník Generálního štábu Armády ČR generálporučík P. Pavel vyzdvihl přínos RARO '12 pro českou armádu následovně: „Při mezinárodním cvičení takového rozsahu získávají čeští profesionálové neocenitelné zkušenosti, a to jak v řídicích strukturách, tak v reálných bojových situacích. Benefit na naší straně je tedy několikanásobný." Stejně jako ministr obrany Alexandr Vondra řekl, že ve střednědobém horizontu se i nadále počítá se zachováním této unikátní schopnosti v ambicích Armády České republiky. „Zcela určitě neuvažujeme o nějaké redukci předsunutých leteckých návodčích. Jejich počet je v současné době pro nás dostatečný. Budeme udržovat jejich profesní schopnosti, které se nám ukázaly jako neocenitelné, a to hlavně v Afghánistánu," zdůraznil generálporučík Pavel.

Text: Pavel Lang
Foto: Jan Kouba

Dopravní letoun ztratil spojení s řídicí věží letového provozu a jeho posádka se začala chovat nepřátelsky – to bylo cvičení Renegade

RENEGADE

Pomoc v nouzi

Je krátce po deváté hodině, když z ranveje označené dva čtyři startuje dopravní letoun Jak-40. Po pár stovkách metrů se odpoutává od vzletové a přistávací dráhy kbelského letiště. Levou zatáčkou vystoupá na stanovenou letovou hladinu a nasazuje kurz směrem na Náměšť nad Oslavou. Záhy přichází problém. Ztráta spojení s pozemním řídicím stanovištěm! Akce Renegade právě začíná...

Nenavázání rádiového spojení s orgány řízení letového provozu je jedním ze scénářů, které se procvičují. Tísňových situací, do kterých se posádky dopravních letounů mohou dostat, je několik. Pomoci jim v nouzi je součástí aliančního systému integrované protivzdušné obrany – NATINADS (NATO Integrated Air Defence System). Jeho podstatou je nepřetržitá ostraha národních vzdušných prostorů evropských členských států Severoatlantické aliance v jednom společném celku.

Do patnácti minut ve vzduchu

Letoun Jak-40 pokračuje po plánované trase ve výšce zhruba dvanácti set metrů. Kapitán letounu se opakovaně snaží navázat spojení s pozemním řízením letového provozu. Neúspěšně. Rádiový kontakt je němý i přes mezinárodní nouzovou frekvenci 121,50 MHz.

Přesně v 9 hodin 12 minut se na čáslavské základně taktického letectva v budově s nápisem QRA (Quick Reaction Alert) neboli v „ostré hotovosti“ rozezní ječivý zvuk sirény. Spojené středisko řízení vzdušných operací (CAOC – Combined Air Operations Centre) v severoněmeckém Uedemu vydává českým hotovostním pilotům povel k okamžitému vzletu (Alfa Scramble) z důvodu nenavázání spojení s dopravním letounem. Prvotní úkol? Provést vizuální identifikaci sporného cíle.

„Cvičení Renegade je zaměřeno na nácviky provedení zásahů s různými typy cílů a ohrožení. Jedná se o prověřování systému protivzdušné obrany. Ten musí fungovat vždy a za všech okolností,“ říká zástupce velitele společných sil – velitel vzdušných sil brigádní generál Jiří Verner.

„Alfa“ dává vše do pohybu. Napilno mají především dva hotovostní piloti a čtyři technici a mechanici Gripenů. Jako první jsou u strojů s trupovými čísly 9236 a 9242 příslušníci technického personálu. Jak nejrychleji to jde, připravují oba JAS-39C ke vzletu.

Na stojánku letadel přibíhají piloti. Oba kvapem zaujímají místo v kokpitech strojů a navazují spojení. Stanovené úkony v kabině dělají standardně, avšak jejich provedení je podstatně rychlejší. Záhy přichází rozkaz ke startu. Vedoucí skupiny, následován svým „číslem“, pojíždí na práh vzletové a přistávací dráhy. Devět minut po vyhlášení signálu jsou Gripeny ve vzduchu (časová norma pro vzlet QRA je patnáct minut – pozn. red.) a pod přímým řízením střediska řízení a uvědomování (CRC – Control and Reporting Centre) se přibližují k dopravnímu letounu Jak-40.

Pomoc v nouzi

Piloti hotovostních strojů dostávají z „céercéčka“ základní údaje o cíli. O chvíli později jej mají na očích. „Prvotní je identifikace. Zjistím potřebné informace o letounu, včetně jeho imatrikulačních znaků. V případě, že to meteorologické podmínky neumožňují, snažím se s ním navázat korespondenci na nouzové frekvenci, abych mu oznámil požadavky pozemního stanoviště. Poté provádím přibližovací manévr z důvodu vizuálního kontaktu s kapitánem dopravního letounu,“ popisuje jeden z čáslavských hotovostních pilotů, nadporučík Milan Nykodym.

U levého křídla Jak-40 se objevuje Gripen, přesněji řečeno víceúčelový nadzvukový bojový letoun se sofistikovanými zbraňovými systémy. Ty tvoří palubní kanon Mauser BK-27 ráže 27 milimetrů a sedm zbraňových závěsníků, na které lze podvěsit protiletadlové řízené střely krátkého i středního doletu a celou řadu protizemních řízených střel, pum i přesně naváděné munice. V tomto případě se jednalo o infračervené naváděné řízené střely krátkého dosahu AIM-9M Sidewinder.

Osobitou znakovou řečí se pilot JAS-39 snaží komunikovat s pilotem Jak-40. Druhý hotovostní stroj monitoruje ze zadní pozice situaci. V případě potřeby je připraven okamžitě zasáhnout. Proto je při „scramble“ vždy dvojice Gripenů. „Je to především z taktického hlediska. Tomu odpovídají i stanovené postupy při provádění zásahu. Leader komunikuje s cílem a wingmen ho jistí,“ dodává npor. Nykodym, jehož poslední „alfa“ v listopadu loňského roku měla de facto identický děj – ztráta spojení dopravního letounu s pozemními orgány ŘLP. „Nejčastěji startujeme k dálkovým linkám. Piloti dopravních letounů nepozorností nebo únavou nepřejdou na stanovenou komunikaci s pozemním řídicím na určených místech. Zažil jsem i vzlet, kdy měl kapitán transportního letounu pochybnosti,

zda nemá závadu na zadních nákladových dveřích. Provedli jsme vizuální kontrolu a utvrdili posádku, že nejde o nouzový stav,“ konstatuje čáslavský pilot.

Několikaminutová snaha o vzájemný rádiový kontakt je stále marná. Kapitán „čtyřicítky“ ukazuje rukou na sluchátka a kroutí hlavou. Nejvyšší čas pro hotovostní piloty ukončit diskusi a přijmout efektivnější řešení.

Následuj mě!

Zápletka na cvičení Renegade se stupňuje. Pilot Gripenu dává kapitánovi Jak-40 zřetelně najevo, co se bude dít. „Začne kývat se strojem,“ říká major Miroslav Kail, zkušený pilot dopravních letounů z kbelské základny a inspektor bezpečnosti letu na 24. zDL Praha-Kbely, a vysvětluje, že se v reálu jedná o follow me neboli o následování.

Jako na pomyslném provázku letí oba stroje za sebou. Nejedná se však o let Jak-40 s atraktivním doprovodem Gripenů, nýbrž vynucené přistání. Nikoliv však v původní plánované destinaci, ale na letecké základně Čáslav. „Gripen mě přivede až k letišti. Je to na vizuální kontakt. Ve formaci prolétneme nad vzletovou a přistávací dráhou, čímž mi dá najevo, na jaké ranveji budu přistávat. V případě nepříznivých povětrnostních podmínek mě vede po sestupové ose přes mraky a poté vysune podvozek. To je pro mě signál, že jdeme na přistání. Nastavím patřičnou konfiguraci a jdu na dráhu. Gripeny mě ještě zkontrolují při nízkém průletu,“ říká mjr. Kail.

Neuposlechnutí pokynů hotovostních stíhačů se zásadně nedoporučuje. Jejich bojové stroje disponují prostředky, kterými si lze zjednat pořádek v zájmovém prostoru. A to poměrně rychle. Nejprve mohou neposlušné letadlo přimět k nápravě jeho úmyslů manévrem, například přelétáváním před ním nebo pokusy odklonit jej z trasy. Pokud i přesto neposlouchá, lze použít sílu, výstražnou střelbu z palubního kanonu a tak dále. To už jsou ale další fáze zásahu, které jsou reakcí na danou situaci, a mají je v kompetenci národní autority. Ani v nejmenším to však není o harašení se zbraněmi. Na druhé straně o sebemenším podcenění, respektive zlehčení situace nemůže být vůbec řeč. Suverenita vzdušného prostoru České republiky je tou nejvyšší prioritou.

V současné době jsou nasazeny české Gripeny také v Pobaltí. Konkrétně se jedná o ochranu vzdušného prostoru a teritoriálních vod Litvy, Lotyšska a Estonska z letecké základny v Šiauliai. Na rozdíl od tuzemských úkolů má pobaltská mise některé odlišnosti. Jejich prostor odpovědnosti je zhruba třikrát větší a nachází se v bezprostřední blízkosti Běloruska a Ruské federace. Co se operačního zadání týká, čáslavští hotovostní piloti mohou zasahovat pouze proti vojenským cílům. Nemají mandát k použití zbraňových systémů proti civilním letadlům. Požádá-li je však posádka o asistenci v situaci nouze, poskytnou ji.

Text: Pavel Lang
Foto: Jan Kouba

Mnohonárodní prapor vojenské policie získal v polském Wedrzynu během cvičení Sharp Lynx 2012 certifikaci a je připraven k nasazení

Místo medvěda rysí drápy

Odněkud z daleka se ozývá zesilující hluk, v němž ucho odborníka může rozeznat otáčení vrtulníkového rotoru. To už se ale ke zdi budovy přimkla housenka tvořená příslušníky chorvatské speciální protiteroristické jednotky. Automatické zbraně míří nejen dopředu, ale i nahoru, do boků a do zadu. Stačí pár sekund, jeden z ozbrojenců přidělává plastickou výbušninu a vchodové dveře se rozlétávají na malé kousíčky.

Komando se agresivně dere dovnitř. Paralelně slaňuje do objektu i druhá skupina, která se dostala nad budovu vrtulníkem. Je slyšet jen řev, výbuchy a střelbu. Teroristé zadržující rukojmí jsou zneškodněni a unesená osoba osvobozena.

Bezpečnostní situace v této lokalitě je ale stále nejistá. Je potřeba co nejrychleji opustit prostor. Jeden ze zasahujících se společně s unesenou osobou poutají na lano spuštěné z vrtulníku. V podvěsu pod ním odlétávají do bezpečí. Před budovu velkou rychlostí najíždí kolona terénních automobilů. Vojáci včetně spoutaných únosců se namačkají dovnitř a za chvíli po nich zůstává na cestě jen zvířený prach.

Vyvrcholení desetileté přípravy

Takto nějak probíhala jedna z epizod cvičení mnohonárodního praporu NATO vojenské policie Sharp Lynx (Rys ostrovid) 2012, které se v září uskutečnilo v polském výcvikovém prostoru Wedrzyn. Historie projektu mnohonárodního praporu vojenské policie a jeho výcviku sahá do roku 1999. Tehdy přišla NATO se strategií obranných způsobilostí, která měla umožnit nasazení sil v krizových oblastech, jejich vyzbrojení, vystrojení a zásobování tak, aby byly schopny efektivně čelit protivníkovi. Na pražském summitu o tři roky později se pak Polsko, Česko, Slovensko a Chorvatsko dohodly, že přispějí vytvořením mnohonárodního praporu vojenské policie. Původně se do projektu zapojilo i Bulharsko a svou účast zvažovala rovněž Ukrajina, nakonec ale od tohoto zámyslu ustoupily.

V prosinci 2005 začaly práce na implementační dohodě a v březnu následujícího roku vznikla řídicí, koordinační a finanční skupina. Implementační dohoda byla představiteli vojenských policií jednotlivých zemí podepsána v červnu 2007. Následujícího roku na podzim se konalo v polském Wedrzynu první cvičení mnohonárodního praporu – Black Bear 2008. Další ze série těchto cvičení se uskutečnila v roce 2009 ve vojenském výcvikovém prostoru Březina u Vyškova, v roce 2010 v chorvatském Gašinci a na podzim 2011 na slovenské Lešti.

Mnohonárodní prapor, případně jeho části mohou plnit úkoly policejní ochrany úkolového uskupení NATO nebo působit při policejních operacích v krizových oblastech. Patří mezi ně operace na podporu míru, poskytování humanitární pomoci při odstraňování následků katastrof a kalamit, akce k zajištění evakuace nebojujícího obyvatelstva či pomoc a podpora civilním úřadům. Dohoda rovněž obsahuje ustanovení o podmínkách, za jakých může být jednotka použita při operacích s válečnými zajatci.

Certifikátor z žandarmerie

Smyslem série Black Bear bylo procvičit a zdokonalit mnohonárodní alianční prapor v plánování a plnění úkolů policejní ochrany ve stabilizačních operacích za použití odlišného technického vybavení a zbraňových systémů. Úkoly policejní ochrany vojenských jednotek během cvičení plně odrážely požadavky na předpokládané operační schopnosti praporu.

Cvičení Sharp Lynx 2012 se od série Black Bear odlišovalo svým názvem především z toho důvodu, že představovalo vyvrcholení mnohaletého výcviku a bylo spojené se závěrečnou certifikací podle metodiky CREVAL. Tu provádí specialisté z řad vojenských policií zemí, které se účastní tohoto projektu. Kromě toho byl přizván i pozorovatel z Velitelství spojeneckých sil NATO v Evropě podplukovník Sebastian Dordhain. Tento specialista na plánování, doktrinální oblast a hodnocení má za sebou mnohaletou službu ve francouzské žandarmerii. Po ukončení tohoto procesu má být prapor schopen plnit celé spektrum úkolů vojenské policie, které vyplývají z normy

STANAG. Smyslem této procedury je prověřit, zda jednotka dosahuje obdobných schopností jako ostatní alianční síly vysílané do misí.

Nejvíce je Poláků

Česká republika do mnohonárodního praporu přispívá podobně jako Slovensko a Chorvatsko četou. Nejpočetnější je zastoupení Polska, které je vedoucí zemí tohoto projektu. To dává k dispozici rotu a jednotku bojové podpory. Kromě toho jsou jednotlivé země ještě zastoupeny ve štábech. Organizační strukturu praporu mimo již zmíněných dvou polských rot a tří samostatných národních čet tvoří ještě oddělení vyšetřování, štáb a velitelství praporu. V čele oddělení vyšetřování, které je přímo podřízené veliteli praporu, stál během cvičení kapitán Marcin Swiecicki. Tato složka se zabývá vyšetřováním a také důkladným zdokumentováním případných incidentů.

Všechny národní jednotky sídlí během roku standardně ve svých domovských posádkách. Prapor se kompletuje jen v případě společného výcviku. A i tomu předchází podepsání dohody o předání těchto jednotek do podřízenosti velitele praporu.

Celkově má mnohonárodní jednotka 278 vojáků. Po jednatřiceti vojácích dává k dispozici Chorvatko a Slovensko, jednačtyřiceti vojenskými policisty přispívá Česká republika a sto sedmdesát pět příslušníků poskytuje Polsko. To rovněž uvolnilo během cvičení Sharp Lynx další osoby nejen pro jeho zajištění, ale i jako opoziční síly a ostřílené figuranty, kteří především na základě znalostí z misí v Afghánistánu sehrávali velmi dobře roli domorodého obyvatelstva.

Velitelem praporu byl zkušený polský podplukovník Grzegorz Pardo. Tento absolvent Vyšší důstojnické školy T. Kosciuski ve Wroclavi a Akademie národní obrany je kromě toho i velitelem praporu Žandarmerii Wojskovej v Minsku Mazowieckem. Jeho zástupcem v mnohonárodním praporu byl český major Miroslav Balogh, který měl v minulosti na starosti například výcvik afghánských policistů na základně Shank v Lógaru. Funkci náčelníka štábu praporu vykonával kapitán Zdeněk Koreczki z Velitelství Vojenské policie Olomouc.

„Za jeden z nejsložitějších úkolů během tohoto cvičení považuji sladění štábu. Skládá se totiž ze zástupců čtyř armád, obsahuje jednotlivé sekce, které musí mezi sebou spolupracovat. Určitým problémem je samozřejmě i jazyková bariéra," upozorňuje major Balogh.

Pacifikace davu

Dalším úkolem praporu během cvičení Sharp Lynx bylo zajištění jednání vrchního velitele aliančních jednotek s představiteli místní samosprávy v obci Nowy Mur. Česká četa mnohonárodního praporu vojenské policie, kterou tvořili příslušníci Velitelství ochranných sil Praha a Velitelství Vojenské policie Olomouc, plnila v tomto případě roli jednotky rychlého zásahu. Rozmístila se v oblasti nádraží. Kontrolovala vnější perimetr a byla připravena v případě jakýchkoliv komplikací jít během pěti minut do akce. „Nyní čekáme na další rozkazy. V České republice můžeme plnit podobné úkoly, například při havárii letounu či u velké dopravní nehody. Integrovaný záchranný systém si nás může vyžádat k určité participaci spočívající v zajištění zájmového prostoru a bezproblémového vyšetření celé události," vysvětluje velitel české čety nadporučík Igor Szabó.

To už si ho ale k sobě povolává zástupce velitele praporu major Miroslav Balogh. Původně naplánovanou trasu, kterou se měl vrchní velitel přepravovat, je nezbytné z bezpečnostních důvodů změnit. Nadporučík Szabó ze své sestavy vyčleňuje dvě vozidla, která doprovodí jeho konvoj a ukážou mu cestu.

Kolona volí mnohem hůře průjezdnou cestu. Zato se jí daří vyhnout improvizovaným výbušným systémům a případnému útoku povstalců. Sotva však vjede do obce, okamžitě budí pozornost místních obyvatel.

Vzduchem létají nejen nekonečné série požadavků, ale i lahve s vodou a klacky. Postavu vrchního velitele simuluje jeden z rozhodčích, shodou okolností český podplukovník Roman Gottfried. Na radnici se dostává bez větších problémů, také jednání probíhá celkem v pohodě. Složitější už je ale jeho odjezd z obce. Dav dokonce převrací automobily a vším, co mu přijde pod ruce, se snaží zatarasit cestu konvoji. Obrněnému vozidlu Aligátor (ve prospěch praporu ho poskytuje slovenská strana), které převáží vrchního velitele nejen na jednání, ale i z něj, se přesto daří prorazit si cestu.

Již v brzkých ranních hodinách bylo zřejmé, že bezpečnostní situace v oblasti se zhoršuje. Protestující obyvatelstvo se shromáždilo u vchodu do základny Eagle, kde sídlí velitelství praporu. Jeden z místních obyvatel byl údajně sražen vozidlem jednotky a podlehl následkům zranění. Obyvatelé se dožadovali vydání pachatele. Chtěli ale i potraviny a další materiál, který jim údajně někdo z vojáků před časem slíbil. V tomto okamžiku se ještě podařilo vyjednávačům, mezi nimiž nechyběli kapitán Koreczki a podplukovník Gottfried, nespokojence uklidnit a dav se rozešel. V další fázi cvičení si naši vojenští policisté měli možnost vyzkoušet pacifikaci davu společně s polskými vojáky jako těžkooděnci.

Během cvičení byly k eliminaci jedinců použity rovněž speciální poutací sítě vystřelované z útočných pušek a nejrůznější elektrické paralyzéry. V naší Vojenské policii nejsou zatím tyto prostředky příliš rozšířeny. „Sílu je dobré postupně eskalovat. Je určitě lepší používat nejdříve nesmrtící zbraně než ty, které mohou člověka zranit, či dokonce usmrtit. A právě k tomu se hodí všelijaké ty sítě, lasery a paralyzéry," doplňuje major Balogh.

Monitorovací technika

Stanoviště majora Miroslava Balogha je v tomto okamžiku na mobilním pracovišti velitele – MOPRO. Jedná se o poměrně unikátní zařízení, které poskytla mnohonárodnímu praporu česká Vojenská policie. Velitelské stanoviště umístěné na nákladním automobilu Iveco je díky vlastní elektrocentrále nezávislé na elektrické přípojce a případné další podpoře. Jeho vybavení tvoří dva pevné počítače a dva notebooky. Kromě toho má i radiostanici. „V České republice toto vozidlo využíváme při mimořádných situacích, jako jsou povodně, pád letadla, vyhledávání pohřešovaných osob atd. Slouží veliteli a jeho operátorům, aby mohli komunikovat s podřízenými jednotkami," upřesňuje nadrotmistr Roman Ponos. „Během cvičení Sharp Lynx s jeho pomocí například monitorujeme budovu, ve které v obci Nowy Mur probíhalo jednání vrchního velitele s představiteli místní samosprávy. A to díky tomu, že jsme na střechu vozidla umístili část soupravy systému ostrahy a monitorování SOM 5. Takto jsme schopni získávat informace o tom, co se děje v okolí zájmové budovy."

Jen o pár kilometrů dál u hlavní základny praporu Eagle je rozvinuto další naše technické zařízení – systém ostrahy a monitorování SOM 3. Ten je podstatně složitější než SOM 5, je více mobilní a poskytuje také větší komfort. Přepravují ho dvě tatrovky. Naše Vojenská policie ho má k dispozici od roku 2007. Primárně slouží k zabezpečení vnějšího perimetru zájmových objektů, případně ke sledování vstupů do nich. Na dvou vozidlech jsou místěna nejen technická zařízení, ale i veškeré zázemí včetně elektrocentrály a ubytovacích kapacit. Systém tak může být nasazen naprosto samostatně, nezávisle na jakékoliv další podpoře.

„Na cvičení Sharp Lynx zajišťujeme ostrahu a monitorování hlavního místa velení praporu. Pozorujeme jak vnitřní perimetr vlastního místa velení, tak i okolí základny, včetně přístupových cest a okolního terénu," vysvětluje praporčík Michal Vágner.

Zařízení obsahuje čtyři senzorové jednotky. Každá z nich je osazena optickýma čidly, denní televizní kamerou, nízkoúrovňovou kamerou a termokamerou. „Díky tomu vidíme prakticky nonstop, bez ohledu na světelné podmínky. V závislosti na fyzikálních vlastnostech se všechny tři optické senzory vzájemně doplňují. K dispozici máme i pozemní bojišťový přehradový

radar Blighter 202. Jedná se o výstražný systém s dosahem až čtyř kilometrů. Senzorové jednotky mají v noci za ideálního stavu dosah osm set metrů, ve dne dokážeme identifikovat člověka v terénu na vzdálenost patnáct set metrů," říká praporčík Vágner. „Je to postavené tak, že zájmový objekt, který bychom měli střežit, tedy například základnu v zahraniční misi, by měl být na otevřeném prostranství. Vnější perimetr by měl být co nejhlubší, abychom měli možnost včas zareagovat na nějaký pohyb."

Vpadli nám do zad

Štáb praporu dostal informaci o tom, že zmizel jeden z vojáků. Později se potvrdilo, že byl unesen povstalci, a podařilo se vypátrat místo, kde je zadržován. Ihned se rozjelo rozpracování akce na jeho záchranu. Zapojily se do ní všechny národní jednotky praporu.

Jako první se k budově s rukojmím velice rychle přiblížily vozy Land Rover české čety. „Okamžitě jsme se dostali pod prudkou palbu. Prostor před budovou navíc neumožňoval příliš dobré krytí. Museli jsme tedy přeběhnout silnici a co nejrychleji vyhledat vhodnější terén. Tato fáze byla poměrně náročná," popisuje poručík Michal Čtverák. „Podobné záležitosti poměrně často cvičíme, takže nás to nevyvedlo z míry. Mezitím na místo dorazila polská jednotka, která měla za úkol nás zajišťovat."

Přímým útokem na budovu byla pověřena chorvatská četa, která jako speciální jednotka vojenské policie má s podobnými záležitostmi nejvíce zkušeností. Její příslušníci měli z vrtulníku slanit přímo na budovu. Silný vítr zabránil ale prvnímu výsadku, a tak vrtulník musel nalétnout ještě jednou. Paralelně byl veden útok i ze země.

Povstalci byli po krátké přestřelce vyřazeni z boje. V této fázi akce se však nečekaně objevila další komplikace. Druhá skupina povstalců se díky systému podzemních chodeb nečekaně objevila za našimi a polskými vojáky. „Začali nám střílet do zad. To nás trochu zaskočilo. Rozhodčí mne označil jako zraněného. Celá záležitost by byla ještě více reálnější, kdybychom měli simulační systém MILES, případně značkovací střelivo FX. Hlásil jsem, že jsem zraněný. Ta střelba byla tak hlučná, že ostatní to zpočátku neslyšeli. I to je ale pro nás užitečná zkušenost," popisuje praporčík Robert Patolán. „Kolegové měli možnost vyzkoušet si, jak pracovat se zraněným vojákem pod palbou. Nejdříve mne ošetřili a vyžádali si MEDEVAC. Pak mne autem převezli na svozové místo, kde přistál vrtulník. Na jeho palubě jsem odletěl na centrální obvaziště."

Také Poláci měli dva zraněné vojáky. Slováci zajišťovali venkovní perimetr a po skončení akce i ústup jednotek.

Většinu protiteroristických operací prováděla ve spolupráci s vojenskými policisty z ostatních zemí chorvatská četa. Jednalo se totiž o elitní jednotku vojenské policie,

která je právě na takovéto úkoly připravována. Je součástí pluku vojenské policie chorvatské armády. Její kořeny spadají do roku 1993. Postupně prošla několika reorganizacemi. K té poslední došlo v roce 2008. V té době byl také změněn její název z Protiteroristická vojenská policie na současný rota Speciální vojenské policie. O jejích kvalitách svědčí nejen vynikající výzbroj, výstroj a výcvik, ale i náročný výběr nových uchazečů. Z několika set zájemců naposledy během výběrového řízení uspělo jen osm.

Od ledna velíme

Novým velitelem mnohonárodního praporu vojenské policie bude od počátku příštího roku český podplukovník Roman Gottfried. Struktura štábu by jinak měla zůstat beze změn. K výměně dojde pouze na rotačních funkcích, a to i v oddělení vyšetřování. „NATO Monitor francouzský podplukovník Sebastien Dordhain, který měl dohlížet na to, aby byla jednotka certifikovaná v souladu s aliančními doktrínami, potvrdil, že prapor je bez jakýchkoliv připomínek připraven k bojovému použití," říká podplukovník Gottfried. „Nyní je tento mnohonárodní útvar k dispozici Alianci k případnému nasazení. Kterákoliv jednotka si v rámci NATO může vyžádat jeho asistenci, a to ať již jako celku, případně si modulárně vybere některé jeho části. Vyslání jednotlivých národních jednotek samozřejmě podléhá dle národních postupů standardnímu schvalovacímu procesu. Musí být tedy odsouhlaseno vládou a parlamentem dané země."

Nyní prapor usiluje o to, aby prošel afilací a byl začleněn pod velení aliančního sboru Severovýchod, které sídlí v polském Štětíně. „Pak budeme zařazeni do jakéhosi bazénu jednotek připravených k nasazení v rámci Velitelství NATO MNC. K tomu by mohlo dojít na přelomu let 2014 až 2015. Během příštího roku by se měl prapor účastnit několika cvičení. Jedním z nich je Crystal Eagle, které se letos konalo v Dánsku. Je to standardní cvičení zaměřené na operace pro podporu obnovy infrastruktury, humanitární operace a policejní zabezpečení vojsk v daném prostoru nasazení. Jeho scénář byl předlohou pro právě skončené cvičení Sharp Lynx 2012. Kromě toho se budeme podílet i na velkém aliančním logistickém cvičení ve výcvikovém prostoru Lešť Ozbrojených sil Slovenské republiky. Rádi bychom také doladili ještě některé detaily v oblasti spojení," dodává nový velitel.

S úrovní vycvičenosti mnohonárodního praporu byl spokojen i náčelník české Vojenské policie plukovník gšt. Milan Schulc. „Myslím si, že jednotka je velmi dobře připravena. Ostatně o tom svědčí i hodnocení certifikačního týmu CREVAL. Mnohonárodní prapor vojenské policie je funkčním příkladem toho, jak čtyři státy mohou efektivně kooperovat. A právě v tom vidím budoucnost."

Text a foto: Vladimír Marek

Bahnitý a úspěšný TANKOVÝ DEN

Letošní prezentace sbírek, která zároveň ukončila pro veřejnost sezonu 2012, ve Vojenském technickém muzeu v Lešanech se vydařila. Jako bonus dostali účastníci i návštěvníci dostatek deště a bahna, ale kupodivu se nenechali odradit.

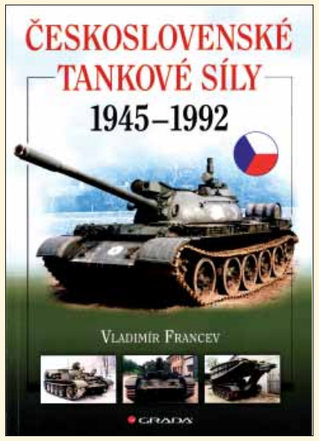
Tank Comet

Britský tank, Cruiser, Comet I je pokračováním vývoje křižníkového typu Cromwell, kterým byla vyzbrojena Československá samostatná obrněná brigáda na Západě. Oproti tomuto svému nepříliš vyvedenému předchůdci představoval evidentní zlepšení z hlediska jak ochrany, tak palebné síly. Do výzbroje se dostal v posledních měsících druhé světové války, avšak k bojovému nasazení prakticky nedošlo. Jeho konstrukce vytvořila základ pro úspěšný tank Centurion, který byl zaveden do výzbroje roku 1949. Comety byly vyřazeny z výzbroje britské armády roku 1958, poté sloužily v několika zemích, aniž by se dostaly do bojů, které by stály za zmínku. Tank ve fondu Vojenského technického muzea v Lešanech je exportní verze Bs určená pro Finsko. Při bojové hmotnosti 33,53 t dosahoval Comet značnou rychlost, a to 51 km/h. Výzbroj tvořily výkonný sedmnáctiliberní kanon (ráže 77 mm) a dva kulomety BESA ráže 7,92 mm (jeden spřažený a jeden v čele korby).

Kniha Československé tankové síly 1945–1992

Unikátní publikace mezinárodně známého vojenského historika Vladimíra Franceva, bývalého pracovníka VHÚ Praha, se zabývá především oblastí vývoje a výroby tanků a další obrněné techniky v Československé republice. Informuje rovněž čtenáře o organizaci tankových a obrněných útvarů a svazků. Nechybí zde ani popis různých plánů z hlediska využití tankových vojsk v rámci Varšavské smlouvy. Zajímavé jsou také kapitoly, které se zabývají spoluprací s dalšími zeměmi uvedené aliance a exportem naší obrněné techniky do celého světa v sedmdesátých a osmdesátých letech minulého století. Kniha je stejně jako předešlé autorovy publikace obsažná a nedává již mnoho místa pro další tvorbu v uvedené oblasti naší vojenské historie.

Terénní vozidlo M561 6×6 tactical 1-1/4-ton truck Gama Goat

Šestikolový obojživelný terénní nákladní automobil není u nás příliš známý. Jedná se o pokračování experimentálního vývoje vozidel pro oblast jihovýchodní Asie, který byl roku 1959 zadán americkou armádou agentuře ARPA (Advanced Research Project Agency) na základě vyhodnocení francouzských zkušeností z války ve Vietnamu. Vítězem výběrového řízení na vývoj se stala letecká firma, či spíše trojice firem Ling-Temco-Vought. Sériovou výrobu 15 274 vozidel realizovala společnost Consolidated Diesel Electric Company. První část bojového jména Gama vychází ze jména vedoucího vývoje Rogera Gamounta, zatímco druhá část je označením pro horskou (i obyčejnou) kozu, která vyniká pohyblivostí v terénu – tedy jakási Gamountova koza. Zajímavá je především kloubová konstrukce šasi, kde přední část tvoří dvoumístná kabina a pohonná soustava na dvou hnaných nápravách, zatímco na třetí, která je rovněž hnaná, spočívá nákladní korba. Do výroby se dostalo šest verzí, jež sloužily i v několika evropských armádách. Gama Goat dosahuje při prázdné hmotnosti 3 300 kg a nákladu až 1 300 kg díky tříválcovému vznětovému motoru o výkonu 77 kW rychlost 90 km/h.

Kdo navštívil jubilejní desátý Tankový den, ten neprohloupil. Opět byla k vidění řada zajímavostí. Nedaleko brány pracovala historická polní pekárna z fondu Technického muzea v Brně. Obsluha se tužila již v pátek, aby stačila v pekárně KPN napéct hromady vojenských komisárků. Něco takového již naše armáda neviděla desítky let. Další zajímavosti se objevily v aréně. Novinkou ve sbírkách Vojenského technického muzea v Lešanech je britský tank Comet, který přivezl a zrestauroval Jaroslav Janoušek s týmem přátel Muzea obrněné techniky ve Smržovce. Po více než patnácti letech se objevil americký obojživelný automobil Gama Goat. Poprvé od svého zařazení do sbírek VHÚ před více než dvaceti lety se objevila v aréně 122mm samohybná houfnice 2S1 Gvozdika (A report 12/2011), kterou pomáhala restaurovat skupina nadšenců-externistů, kteří kdysi sloužili v Žatci přímo u jednotky, kde bylo toto vozidlo. V rámci Tankového dne byla v aréně symbolicky motorovým olejem pokřtěna kniha Československé tankové síly 1945–1992. Ředitel VHÚ plukovník Aleš Knížek mohl po deseti sezonách s uspokojením sledovat výsledky svojí práce. A právě husté davy návštěvníků byly potvrzením, že práce nadšenců z VHÚ nebyla zbytečná. Stejně jako na jaře jsme využili příležitost a vyzpovídali některé z návštěvníků.

Text a foto: Martin Koller

PŘEMYSL SOBOTKA – první místopředseda Senátu Parlamentu ČR

Já mám dlouhodobě kladný vztah k armádě a snažím se v rámci svojí práce hájit její zájmy. Důvodem je, že armáda je základním symbolem státu, stejně jako vlajka a hymna. Je úžasné, že v rámci tankových a jiných specializovaných dnů pro veřejnost se mohou návštěvníci v Lešanech setkat s ukázkami vojenské historie od doby první světové války až po nasazení našich vojáků v rámci misí NATO. Podle mého názoru by každé velké město mělo mít vysokou školu kvůli mladým a také kasárna jako symbol a prostředek státní moci. Navíc i vojáci patří velkou většinou mezi ty mladé. S Vojenským historickým ústavem, především jeho ředitelem plukovníkem Alešem Knížkem, spolupracuji už řadu let. Dokladem je řada zajímavých výstav, které pracovníci VHÚ prezentovali na půdě Senátu. Vzbudily velký zájem a kladné hodnocení senátorů napříč politickým spektrem, což je v naší rozhárané době opravdový přínos a zároveň doklad úspěšné prezentace naší armády.

GENERÁLMAJOR MIROSLAV ŽIŽKA – první zástupce náčelníka Generálního štábu

Jak víte, nejsem tankista, ale na tankové dny jezdím rád. Jsem tu nejen ze služební povinnosti reprezentanta Generálního štábu, ale i pro možnost podívat se na průřez tankovou historií téměř od první světové války do současnosti. Jezdím ostatně i na jiné specializované dny v Lešanech, protože se tady mohu seznámit se zajímavostmi jak z techniky, tak vojenské historie. Je třeba ocenit organizační schopnosti vedení Vojenského historického ústavu, protože mimo svojí techniky dokáže přesvědčit i řadu soukromých sběratelů k účasti na tankových dnech. Sběratelé, veteránisti, záložáci historičtí i aktivní a v neposlední řadě všemožní fandové, kteří se zde každoročně scházejí a přivádějí i svoje děti, jsou dokladem toho, že české vlastenectví ještě nevymřelo. V neposlední řadě jsou tankové dny významnou možností prezentace naší současné armády, jakých mimo Bahen a Dnů NATO není tak moc.

JAROSLAV JANOUŠEK – sběratel vojenské techniky a majitel Muzea obrněné techniky ve Smržovce

Především musím uvést, že ke sbírání tanků mne před léty navedl, při jedné společné cestě z Brna, autor tohoto článku. Od té doby se tanky staly mým životním hobby. Již řadu let spolupracuji s vedením Vojenského historického ústavu, především s jeho ředitelem plukovníkem Alešem Knížkem, a dále s plukovníky Michalem Burianem a Janem Marešem, kteří jsou velcí tankoví fandové. Z počáteční role zvědavého návštěvníka jsem se v roce 2004 změnil na účastníka tankového dne se samohybným dělem SD-100 a polopásovým obrněným transportérem Halftrack v protiletadlové verzi M16. Od té doby občas přispívám k rozšíření spektra obrněné techniky při tankových dnech. Přátelská spolupráce se postupně rozrostla do odborné oblasti, takže si vyměňujeme informace a v současné době jednáme o možnosti zápůjček techniky.

IVO ŠTĚPÁNEK – náměstek ředitele Technického muzea v Brně

My muzejníci se vlastně všichni známe. Proto si v rámci možností kolegiálně vypomáháme, především při takových náročných akcích, jako jsou tankové dny. Naše muzeum se nespecializuje na vojenskou historii, ale máme rovněž slušný fond militárií. Jednou z nich je pevnostní srub Šatov, který jsme upravili do podoby z konce šedesátých let minulého století. Při tom nám pomohl materiálně i radami Vojenský historický ústav. V mnoha českých muzeích a sbírkách dominuje všemožná bojová technika. Proto jsme se rozhodli vytvářet fond týlového zabezpečení, dnes logistického, bez něhož by bojovníci dlouho nebojovali. Jeho ukázkou je pekárna chleba, kterou tvoří dvě pece a míchačka těsta. I ta jedna pec, kterou jsme přivezli, dokáže upéct 5 000 chlebových dávek (2 500 bochníků) za den. Naše spolupráce s VHÚ je nejen logická, ale rovněž všestranně přínosná, takže jsme se zúčastnili téměř všech tankových dnů.

Oddělení ochrany objektu MO Vojenské policie uspořádalo součinnostní cvičení se zásahovým družstvem Speciální pořádkové jednotky Policie České republiky

Živého ho dostali

V pondělí 3. září krátce po druhé hodině odpolední došlo k přepadení pošty v ulici Patočkova na Praze 6. Dva ozbrojení maskovaní lupiči odcizili částku 450 000 korun a vozidlo Škoda Octavia modré barvy s logem České pošty, kterým po činu odjeli. Jako rukojmí s sebou navíc vzali zaměstnankyni České pošty Leontýnu Zahrádkovou.

Hned následující den shodou okolností zahlédl dozorčí posádky Jince, jak do vojenského výcvikového prostoru Brdy vjíždí vozidlo České pošty odpovídající přesně popisu toho, které bylo při loupeži ukradeno. Navíc již několik dní předtím začala armáda monitorovat v objektu opuštěných kasáren v tomto prostoru pohyb dvou osob, u kterých bylo podezření, že si v jedné z budov zřídily nelegální pěstírnu marihuany. Nabízí se hypotéza, že se jedná o stejné osoby, které provedly přepadení pošty. Uvedené informace jsou předány Policii České republiky a do vojenského prostoru vyjíždí zásahové družstvo Speciální pořádkové jednotky Policie České republiky.

„Na základě uvedených skutečností došlo k naplnění působnosti Vojenské policie a zároveň k odůvodnění spolupráce s Policií České republiky," vysvětluje jeden z hlavních organizátorů tohoto součinnostního cvičení, zástupce náčelníka oddělení ochrany objektu MO nadporučík Tomáš Procházka. „Zákrok proti takovýmto pachatelům bychom nemohli sami provést. Na to nejsme cvičeni. Na podobné akce jsou ve Vojenské policii připravována pohotovostní oddělení na jednotlivých velitelstvích. Proto jsme si vyžádali účast Policie České republiky. My v tomto případě zajistíme okolí a zásahové jednotce poskytneme veškerou nezbytnou podporu."

Seznámili se na Borech

Velitel zasahujících policistů nadpraporčík Alex Panáček okamžitě po příjezdu do prostoru shromažďuje potřebné informace. Jedním z podezřelých je bývalý policista Pavel Novák. Ten v roce 2000 odešel z Policejní akademie ČR. Později sloužil v zásahové jednotce Severočeského kraje. V letech 2005 a 2007 byl mistrem České republiky v boxu ve váhové kategorii do osmdesáti kilogramů. V roce 2008 byl ale postaven mimo službu a trestně stíhán za ublížení na zdraví a organizování loupeží. Rád vystupuje v pozici neohroženého bojovníka. Několikrát prohlásil: „Živého mě nikdy nedostanou, a to budou koukat, kolik jich vezmu s sebou." S největší pravděpodobností je ozbrojen, v minulosti vlastnil několik střelných zbraní. Ve věznici na Borech se seznámil se svým partnerem Miroslavem Hrdličkou. Tento bývalý voják a výsadkář má za sebou mise v Iráku a Kosovu. Absolvoval pyrotechnický výcvik a výcvik Musado II. stupně. Je silným uživatelem marihuany a s největší pravděpodobností je i on ozbrojen. Je jednoduššího myšlení, slepě uznává autority. V roce 2009 byl postaven mimo službu a následně odsouzen za krádeže a ublížení na zdraví.

Velitel zásahové skupiny dostává od vojenských policistů kromě těchto údajů i fotografie podezřelých a další informace týkající se unesené ženy. K dispozici jsou letecké snímky zájmového prostoru a fotografie budovy z několika směrů. Správce maluje dokonce přibližný plánek objektu, ve kterém se podezřelí nacházejí. Vojenská policie dává k dispozici svá vozidla a několik příslušníků pro vytvoření uzávěry. Zajišťuje i požadavky nadpraporčíka Panáčka na pyrotechnické a zdravotnické zajištění, spojení, meteorologickou předpověď a psovoda se psem. Jediné, co není schopna poskytnou, je vyjednávač.

Nezapomněli na plán B

Nadpraporčík Panáček s několika dalšími policisty osobně prozkoumává nejbližší okolí opuštěných kasáren a z povzdálí pozoruje podezřelou dvojici. Vybrala si prý nejhůře dostupnou budovu. Ale tak by tomu bylo i v reálné situaci.

Policisté se vrací zpátky na základnu, kde začíná proces plánování samotné zásahové akce. Vojenští policisté mají o tuto přípravnou fázi zájem. Dostávají svolení, že se jí mohou účastnit. „Pro nás bylo zajímavé sledovat tento proces. To, jakým způsobem si policisté celý zákrok připravovali. Mysleli totiž i na záležitosti, které jsou s tím spojené, ale často se opomíjejí. Například nejrůznější zabezpečení akce, zdravotnickým počínaje a pyrotechnickým konče. Dobré je mít také připraveny různé náhradní varianty. Pokud se něco nepovede, automaticky se jede podle náhradního plánu," vysvětluje nadporučík Procházka.

Ve chvíli, kdy je celá akce připravena a policisté již čekají jen na vhodný okamžik, přichází informace, která všechno mění. Z telefonického odposlechu jednoho z podezřelých bylo zjištěno, že se již nenachází v objektu, ale že se tam chystá dopravit zásoby. Tvrdil, že má málo času, musí prý jet ještě někam na Moravu. Přijede v osm hodin večer, vyloží jídlo a hned pojede pryč.

Zásahovka na tuto změnu okamžitě reaguje. Rozděluje se na dvě skupiny s tím, že zásah bude proti oběma pachatelům veden současně. Nechá je vyložit potraviny. Ten, který střeží rukojmí, je již vyhladovělý a při jídle přece jenom opadne trochu jeho pozornost.

Policisté stejně jako podezřelé osoby jsou vyzbrojeni zbraňovými systémy FX SIMULATION, s jejichž pomocí je možné se výrazně přiblížit reálné situaci. Takže výsledek akce rozhodně nebyl dopředu znám.

Spokojenost na obou stranách

To ostatně potvrdil následný zásah. Sotva jeden z pravděpodobných pachatelů opustil v automobilu objekt bývalých kasáren, byl na něho na předem vytipovaném místě proveden zákrok. Při následné přestřelce se řidiči auta podařilo jednoho policistu postřelit. Během zákroku byl ale zraněn a následně zadržen. V autě se našlo 450 000 korun, které byly uloupeny na poště.

Také druhá skupina slavila úspěch. Podařilo se jí osvobodit rukojmí, aniž utrpělo jakoukoliv újmu. Pachatele postřelila a následně zadržela. Jeden z jejích příslušníků byl při akci zraněn.

„Bylo to jedno z nelépe připravených cvičení, jakého jsme se kdy účastnili. Klobouk dolů před vojenskými policisty. S takovou přípravou se setkáváme málokdy. Zadání pro nás bylo přece jen náročnější. V těchto typech zákroků totiž nemáme až takovou praxi. Navíc celou situaci poněkud zkomplikovalo rozdělení dvojice. Museli jsme na to operativně reagovat. S trochou štěstí jsme to ale zvládli," řekl nám velitel zasahujících skupin nadpraporčík Alex Panáček. „Odhalili jsme i některá problémová místa, která by nám v budoucnu mohla zkomplikovat ostrou akci. Potřebovali bychom vylepšit vybavení pro zásahy ve ztížených světelných podmínkách. V době našeho zákroku se již stmívalo, museli jsme hodně improvizovat. Pro zásah na podezřelého pohybujícího se v autě bychom potřebovali vhodnější vozidla. Měli jsme k dispozici dodávku značky Volkswagen, která je vysloveně určena k přepravě osob. Pro takovýto zásah se absolutně nehodí."

Také nadporučík Procházka byl s právě skončeným zaměstnáním spokojen. „Jsem rád, že se cvičení příslušníkům Speciální pořádkové jednotky líbilo. Říkali nám, že až budeme příště něco podobného organizovat, ať si opět vyžádáme právě je. Na závěr jsme jim předali ještě nějaké zkušenosti z nasazení v Afghánistánu, což je pro ně zcela neznámá parketa, zatímco několik našich příslušníků si touto zkušeností již prošlo."

Text: Vladimír Marek
Foto: autor a archiv VP

Zelená cesta

Sounáležitost profesionálů Armády České republiky se „svojí" Ústřední vojenskou nemocnicí – Vojenskou fakultní nemocnicí Praha dostává zcela nový formát. Po pravdě řečeno, mnohem kvalifikovanější. Společný projekt Ministerstva obrany a střešovické „úvéenky" nesoucí název Zelená cesta totiž nabízí vojákům a vojákyním podstatné zkrácení čekacích lhůt a vhodné objednací termíny. Zajišťovat to pro ně bude Centrum ambulantní zdravotní péče (CAZP) nacházející se v přízemí pavilonu B3.

Není tajemstvím, že projekt Zelená cesta existuje již zhruba sedm let. K jaké (ne)spokojenosti fungoval, vědí nejlépe sami vojáci a vojákyně Armády České republiky. Čtvrtým zářijovým dnem nastal ve způsobu jejich přednostního objednání, a tím pádem i ambulantního ošetření, respektive odborného vyšetření, průlom. Svoji činnost zahájilo Centrum ambulantní zdravotní péče, jehož služby mohou využívat nejen profesionálové AČR, ale také váleční veteráni, příslušníci Policie České republiky, Celní správy ČR a Hasičského záchranného sboru ČR.

Střešovická nemocnice tak nabízí zkvalitnění procesu léčebných, diagnostických a preventivních služeb prostřednictvím projektu Zelená cesta. Jedná se o specifický objednávkový systém, který mohou využít pouze pacienti registrovaní do databáze programu. Pacient se na požadované odborné vyšetření objednává cestou recepce CAZP (telefonicky v době od 7.15 do 15.15, v pátek do 14.00 hodin na čísle 973 202 920 nebo e-mailem cazp@uvn.cz) na základě doporučení praktického nebo jiného odborného lékaře.

Slavnostní zahájení provozu CAZP proběhlo za přítomnosti vrcholných funkcionářů Ministerstva obrany a Generálního štábu Armády ČR. „Mám rád věci, které mají smysl. Zde najdeme takové věci tři. Zaprvé se domnívám, že příslušníci ozbrojených složek si zaslouží speciální péči. Zadruhé jsem toho názoru, že zdravotnictví obecně by mělo být dobře plánováno a průchod pacienta zdravotnickým zařízením by měl mít hladký průběh. A zatřetí, ÚVN Praha je organizací, kterou se Ministerstvo obrany snaží podporovat, a toto ambulantní centrum je zcela jistě součástí, jež si tato nemocnice zaslouží," uvedl generální sekretář Ministerstva obrany Jan Vylita.

Podle náčelníka Generálního štábu Armády ČR generálporučíka Petra Pavla znamená otevření CAZP zjednodušení zdravotní péče z hlediska efektivního využívání času. „Chceme-li se zajímat o efektivitu, nemůže nám být jedno, jestli vojáci nebo vojákyně stráví v nemocnici půl dne nebo jen hodinu. Zelená cesta znamená pro uživatele zkrácení objednávkových termínů, dále čekací doby na vyšetření, což v reálu představuje kratší dobu nepřítomnosti na pracovišti," konstatoval generál Pavel a připomněl známou pravdu, že civilní pacienti cítili křivdu, že vojáci mají přednost, a naopak vojáci se cítili dotčení, že jsou ve vojenské nemocnici takzvaně posouváni dozadu. „Tímto projektem se zmíněný problém odstraňuje s konečnou platností," dodal náčelník Generálního štábu AČR.

Předchozí realitu výstižně popsal ředitel pražské „úvéenky" plukovník Miroslav Zavoral. „V ambulancích naší nemocnice je ročně vyšetřen zhruba milion pacientů. Je velmi obtížné naplánovat odborná vyšetření například dvaceti tisíc žadatelů tak, jak je třeba. Tímto krokem umožníme početné skupině lidí objednávání u lékařů na konkrétní den a hodinu. V praxi by to mělo fungovat tak, že voják přijde ke svému posádkovému lékaři a ten ho objedná na příslušnou ambulanci v naší nemocnici. Samozřejmě, že když bude mít urgentní potíže, může přijít kdykoliv i bez objednání."

Zkrácení čekací doby

Zelená cesta se vyčlenila ze standardního nemocničního provozu Ústřední vojenské nemocnice – Vojenské fakultní nemocnice Praha. V přízemí pavilonu B3 jsou nově zrekonstruované ambulance soustředěné do jednoho funkčního centra. Jejich renovace včetně vybavení stála 6,5 milionu korun.

„Pro uživatele programu Zelená cesta jsou od září vyčleněné tyto odborné ambulance: ambulance praktického lékaře, interna, kožní, neurologie, chirurgie, ortopedie, urologie a stomatologie. Obecně řečeno, jedná se o základ potřebný ke zjištění zdravotního stavu dotyčného. Nevylučuji však, že některá odborná vyšetření postupem času posílíme nebo naopak utlumíme. Rozhodující bude konkrétní situace v CAZP. Jinými slovy, budeme reagovat na zájem a požadavky naší klientely," říká vedoucí lékař Centra ambulantní zdravotní péče MUDr. Igor Krivosudský a dodává, že ostatní odborná pracoviště (například oční klinika) mají pro program Zelená cesta vyčleněné termíny.

Je-li řeč o klientele CAZP, je třeba poznamenat, že ani ta není definitivní. „Uvidíme, jaká bude reálná průchodnost pacientů centrem. Zhruba za půl roku provedeme vyhodnocení činnosti a přijmeme případná opatření ke zvýšení efektivity centra. Bude-li možnost, nabídneme Zelenou cestu také vojenským důchodcům," konstatuje I. Krivosudský a uvádí zajímavý údaj. „Za první pololetí letošního roku prošlo ÚVN Praha zhruba sedm tisíc pacientů, kteří by měli pomyslný nárok na Zelenou cestu."

Není sebemenší důvod, aby projekt Zelená cesta, zajišťující příslušníkům ozbrojených sil přednostní objednávání a ošetření v Ústřední vojenské nemocnici – Vojenské fakultní nemocnici Praha, znepokojoval „civilisty". Pravdou je, že pro takzvaně civilního pacienta to neznamená žádná omezení. Naopak, tím, že budou osoby registrované v programu Zelená cesta ošetřeny v nových ambulancích vytvořených pro potřeby tohoto projektu, dojde spíše ke zkrácení „jejich" čekací doby v nemocnici.

Text a foto: Pavel Lang

Kajman

V poslední dekádě se v rámci mnoha armád rozšířily různě upravené a vyzbrojené terénní automobily, které mají svůj původ u britských speciálních jednotek za druhé světové války. Česká armáda používá v zahraničních misích vozidlo s podílem domácí konstrukce a exotickým jménem.

Naši vojáci jezdili v Kosovu, Iráku a Afghánistánu v prvních létech svých misí prakticky nechránění v běžných terénních automobilech Land Rover Defender, a to ještě nikoli vojenských, ale zemědělských, což údajně zpočátku ani nevěděli. K uvedenému zjištění prý došli v Basře po udivených dotazech britských vojáků, kteří s nimi vyjížděli na patroly ve vozidlech stejného typu, ale vojenských. Je třeba dodat, že existují i jiné verze tohoto příběhu.

Uvedená situace trvala několik let. Nakonec se příslušníci 601. skupiny speciálních sil z Prostějova, kteří se podíleli na operaci Enduring Freedom v Afghánistánu, rozhodli k akci. Vlastními silami přestavěli dvě, podle jiných informací pět vozidel Land Rover Defender 110. Číslo udává vzdálenost mezi přední a zadní nápravou, tedy rozvor vozidla v palcích (25,4 mm), tj. celkově 2,8 m. Vozidla byla opatřena čelním pancéřovým štítkem a trubkovými rámy umožňujícími lafetaci výzbroje. Osádku tvořili tři vojáci, a to velitel, řidič a střelec z hlavní zbraně, velkorážného kulometu DŠKM nebo automatického granátometu AGS-17. Další výzbroj tvořil vpředu lafetovaný kulomet PKB a vezená pancéřovka RPG-7. Dne 4. října 2006 došlo k napadení jednoho z hlídkujících vozidel palbou z automatických zbraní a pancéřovek. Útok se podařilo odrazit, avšak vozilo bylo zničeno. Vyznamenal se především velitel hlídky npor. Tomáš Kramoly, raněný v průběhu boje. Vozidla se jednoznačně osvědčila jako doklad úspěšné neoficiální iniciativy vojáků na bojišti.

Unikátní vývojářskou činností příslušníků našich speciálních sil se budeme v rámci možností zabývat v některém z dalších čísel.

Kovboj

Dobré výsledky upravených vozidel vedly k tomu, že se armáda začala ohlížet po novém terénním vozidle. V následujícím roce vyvinula firma SVOS z Přelouče na základě požadavku armády a v těsné spolupráci s jejími příslušníky vozidlo pro speciální operace na podvozku Land Rover Defender 110 opatřené rámem zesilujícím tuhost vozidla a umožňujícím lafetaci zbraní. Dno bylo zesíleno pancéřovým plechem. Následně došlo k výrobě pětikusové série. Úpravami vzrostla celková hmotnost automobilu na 3 950 kg. Vozidla, která dostala označení Land Rover Defender 110 SOV (Special Operations Vehicle) a bojové jméno Kovboj, posloužila především k výcviku

Kajman

a pomohla vytvořit informace pro další vývoj. Roku 2010 byla předána 44. lehkému motorizovanému praporu.

Ochranu střelce, který je oproti ostatním členům osádky výše, zesilují i rezervní kola upevněná na bocích ochranného rámu.

Kajman

Úspěšná praxe Kovbojů vedla k rozhodnutí vyzbrojit naši armádu větší sérií víceúčelových terénních vozidel. Bylo však vyhodnoceno, že nové vozidlo má být pětimístné. To umožňuje plnit širší spektrum úkolů, přičemž dva až tři vojáci mohou v případě potřeby působit mimo vozidlo. Díky kladnému hodnocení Kovbojů získala zakázku opět domácí firma SVOS z Přelouče. Ta zahájila v roce 2008 vývojové práce na úpravách terénního automobilu Land Rover Defender (LRD) 130, který je zaveden ve výzbroji naší armády. Úspěšné vojskové zkoušky proběhly v dubnu 2009. Nové vozidlo bylo zavedeno do výzbroje jako Land Rover Defender 130 Military-Armoured 4 Kajman. Provedené úpravy byly zaměřeny především na zvýšení tuhosti konstrukce karoserie terénního automobilu a zvýšení odolnosti vůči střelbě a explozím pod koly. Podvozek byl vybaven novými tlumiči a zesilovacím trubkovým rámem. Ten snižuje pravděpodobnost zranění osádky při havárii a převrácení vozidla a umožňuje lafetaci výzbroje. Novinkou jsou účinnější brzdy a pevnější disky kol vybavené dojezdovými obručemi, které jsou známé jako runflat.

Kajman se vyráběl v průběhu roku 2009 ve čtyřech verzích, které jsou zavedeny do výzbroje AČR. Technicky se však jedná pouze o dvě, a to bojovou a neozbrojenou přepravní (oficiálně přepravní stav).

Bojová verze má tři provedení, která se liší výzbrojí. U první tvoří hlavní zbraň velkorážný kulomet NSV, u druhé automatický granátomet AGS-17 a u třetí kulomet T PKP ráže 7,62 mm. Stejně jako u Kovboje se uvedené zbraně pohybují po kruhové kulové dráze, což zajišťuje odměr 360°. Při velkém náměru je možná rovněž střelba proti cílům ve vzduchu, především vrtulníkům. Zde je ovšem efektivita palby daná rychlostí letu cíle a kvalitou výcviku střelce. Zbraní velitele je ve všech případech kulomet T PKP lafetovaný vpravo vpředu. Dále osádka disponuje i několika pancéřovkami, a to buď RPG-7, nebo teleskopickými RPG-75 (ruční protitankový granátomet). Ochranu osádky zesilují kromě plechu pod dnem korby pancéřové štítky před místy velitele a řidiče a do jisté míry i náhradní kola a vezená výstroj. Před předním sklem je namontován ocelový profil na trhání drátových nástrah.

Ve srovnání s různými obrněnými vozidly, především programu MRAP, se tyto zodolněné Land Rovery mohou zdát slabé. Jejich výhodami jsou však nízká hmotnost a z ní vyplývající pohyblivost, průchodivost a rovněž lepší pozorovací možnosti osádky, které umožňují včasné zjištění léček a nástrah protivníka, čímž zajišťují rychlou reakci na ohrožení. Z hlediska přežití je důležité využívání přírodních krytů a v neposlední řadě i přesná palba. V otevřeném vozidle jsou vojáci méně ohroženi účinky tlakové vlny a kumulativního paprsku, které vznikají při proražení pancíře kumulativními granáty nebo explozí formovanými projektily (EFP). V případě potřeby mohou také rychleji nasedat a vysedat, což je výhodnější z hlediska řešení některých taktických situací.

Hlavní ochranou vozidla tedy není pancéřování, ale jeho pohyblivost a kvalita každého člena osádky.

Základní technický popis

Speciální terénní osobní automobil LRD 130 Military-Armoured 4 Kajman M1 v konfiguraci „bojová verze“ je určen k plnění taktických úkolů v plném spektru operací NATO EU – doprovody konvojů, bojové patrolování a úderné aeromobilní operace. Automobil v konfiguraci „přepravní stav“ je po demontáži odnímatelných dílů speciální nástavby určen k přepravě osob a materiálu v mírových, nebojových podmínkách. Vozidlo v provedení obou konfigurací umožňuje přepravu 1 + 5 osob a splňuje požadavky na elektromagnetickou kompatibilitu (EMC) dle EHK 10, dále je přepravitelné po železnici, splňuje požadavky pro nakládání a přepravu vzdušnými transportními prostředky v souladu se STANAG 3548 a pro pozemní a námořní přepravu v souladu se STANAG 4062. To vše při teplotách od -30 °C do +60 °C, relativní vlhkosti do 78 % a koncentraci prachu do 1,0 g.m³.

Přeplňovaný řadový čtyřválec typu Common Rail o objemu 2 402 cm³ má výkon 90 kW. Jeho točivý moment je převáděn kardanovými hřídelemi na všechna kola přes jednokotoučovou suchou třecí spojku, šestistupňovou ruční převodovku, přídavnou převodovku a diferenciály vybavené uzávěrkami.

Do výbavy vozidel patří elektrický naviják a přední a zadní koše na různý materiál, především kanystry s pohonnými hmotami a vodou. Dále jsou vybaveny vysílačkami RF13250 a digitálním intercomem. Jejich vybavení lze rozšířit rovněž o zadýmovací granátomety a rušičky, které eliminují možnost použití dálkově bezdrátově odpalovaných nástrah. Vozidla jsou ve výzbroji několika útvarů AČR.

Text a foto: Martin Koller

Kovboj

Hlavní taktico-technická data:

	Bojová verze	Přepravní stav
Délka	6 060 mm	5 405 mm
Šířka s náhradními koly	2 245 mm	2 245 mm
Výška	2 660 mm	1 980 mm
Rozvor	3 230 mm	3 230 mm
Rozchod	1 510 mm	1 150 mm
Nejvyšší povolená hmotnost	4 200 kg	3 500 kg
Maximální povolená rychlost	110 km/h	110 km/h
Jízdní dosah po silnici	476 km	874 km

Když umře legenda

Od havárie letounu legendárních polských pilotů Franciszka Żwirka a Stanisława Wigury nad Horním Těrlickem uplynulo osmdesát let

Jedenáctého září 1932 se nad Horním Těrlickem strhla prudká bouře. Někde nahoře v oblacích zápasil s přírodním živlem legendární polský vojenský pilot poručík Franciszek Żwirko. V tomto nerovném souboji mu nakonec nepomohla ani mistrovská pilotáž a společně s mechanikem inženýrem Stanisławem Wigurou se zřítil k zemi. Oba našli v troskách letounu smrt. Pro Polsko to tehdy byla doslova národní pohroma. Tisíce Poláků truchlily a snažily se vzdát ještě poslední poctu lidem, kteří jejich zemi proslavili doslova po celém světě. Oba propagátoři polského letectví byli slavnostně pochováni v „Aleji Zasłużonych“ na varšavském hřbitově.

Franciszek Żwirko se narodil 16. září 1895 v Święcianach. Během první světové války byl povolán do ruské armády. Úspěšně ukončil důstojnickou školu v Irkutsku a nastoupil k 27. pluku sibiřských střelců. V roce 1918 absolvoval kurz leteckých pozorovatelů. Od roku 1922 sloužil v 1. leteckém pluku ve Varšavě. Absolvoval leteckou školu v Bydhošti (Bydgoszcz) a později pak Vyšší pilotní školu v Grudziądzu. Jako jeden z prvních polských pilotů se začal věnovat nočním letům. V roce 1929, kdy byl již zkušeným vojenským pilotem, se ve Varšavském akademickém aeroklubu seznámil s inženýrem Stanisławem Wigurou. Ten se tehdy teprve učil létat, zato byl vynikajícím mechanikem a konstruktérem letounů. Vytvořila se tak dvojice, která měla dáno do vínku překonání mnohých leteckých rekordů. Ještě toho samého roku uskutečnili na trase Varšava–Frankfurt nad Mohanem–Paříž–Barcelona–Marseille–Varšava pět tisíc kilometrů dlouhý let kolem Evropy. Následně vytvořil Żwirko s letounem RWD-2 mezinárodní výškový rekord.

K jejich největším úspěchům patří vítězství v jednom z nejprestižnějších mezinárodních leteckých závodů – Challenge Internationale des Avions de Tourisme v Berlíně, kterého dosáhli pouhé dva týdny před svou smrtí. Tento obrovský úspěch pro polské barvy zde vybojovali na stroji RWD-6, který zkonstruoval tým mechanického klubu Varšavské technické univerzity, jehož součástí byl i Stanisław Wigura.

Jedenáctého září se přepravovali na letecký den do Prahy, kde měli patřit k nejvýznamnějším leteckým osobnostem. Krátce po přeletu polské hranice je nad československým územím zastihla prudká bouře. Ta způsobila zkroucení zeslabené stěny křídla a zřícení do lesíku poblíž Kostelce.

Jako součást velkých pietních obřadů, pořádaných prakticky po celém Polsku, byla na místě tragédie symbolicky nazvaném Żwirkowisko postavena kaplička, která byla zároveň jakýmsi mauzoleem. Došlo k zakonzervování dvou stromů, které byly při pádu letounu ulomeny. Na symbolických hrobech pak byly vztyčeny kříže. Vzniklo zde poutní místo, na němž se každý rok konaly pietní akty. V době druhé světové války bylo však Němci srovnáno se zemí. K jeho obnově došlo až v roce 1950, kdy zde byl umístěn sedmimetrový pomník letce od českého sochaře Julia Pelikána.

Text: Vladimír Marek
Foto: archiv

Hustá mlha zahaluje železniční přejezd u bulharské vesničky Glbnik. Bohužel i ve chvíli, kdy na něj vjíždí autobus převážející příslušníky prostějovského Armádního sportovního družstva parašutistů, kteří cestují na nedaleké letiště Kondofrej k seskokům v rámci 6. mistrovství spřátelených armád v parašutismu. Záhy do nich naráží projíždějící rychlík. Následky tragické nehody jsou strašlivé. Jedenadvacáté září roku 1972 vyvolává ještě dnes hrůzné vzpomínky...

Tragická železniční nehoda poblíž Glbniku před čtyřiceti lety vzala životy jedenácti armádním sportovním parašutistům

To se nemělo stát

Tragická nehoda na nechráněném železničním přejezdu přibližně čtyřicet kilometrů od Sofie ukončila životy jedenácti parašutistům. Pět jich zemřelo na místě nehody, šest při převozu do nemocnice. Se zraněními katastrofu přežili dva – poručík Bedřich Chudoba a rotmistr Ivan Hoššo. „Stále to mám před sebou. Vidím semafory a najednou slyším nějaký hukot. Podívám se doleva a tam lokomotiva. Instinktivně jsem se přikrčil a přišel náraz. Hrozná rána. Dostal jsem neskutečnou pecku," vzpomíná dnes již podplukovník v záloze Ivan Hoššo.

Střet s rychlíkem měl devastující následky. Autobus se rozlomil na dvě části. Tu zadní vlak před sebou tlačil ještě několik stovek metrů. Neforemná hromada plechů postupně narážela na sloupy u kolejí. „Počítal jsem ty rány. Byly čtyři. Potom mě to vyhodilo ven z autobusu. Postavil jsem se. Vedle mě ležel Béďa Chudoba. Byl to děs," říká I. Hoššo a dodává, že až na zlomenou ruku a pár škrábanců z toho vyvázl bez vážnější újmy na zdraví. Za nějaký čas se na místě neštěstí objevili bulharští vojáci z útvaru železničního vojska v Glbniku a poskytli mu první pomoc. Následoval převoz do nemocnice v Perniku. Tam přišel druhý šok.

„Po dvou dnech hospitalizace mě v nemocnici navštívil náš velvyslanec a přivezl mi rádio. Podařilo se mi naladit stanici Praha. Najednou slyším, že sjezd svazáků drží minutu ticha na počest jedenácti tragicky zemřelých parašutistů při železničním neštěstí v Bulharsku. Došlo mi, že je řeč o nás a že jenom já a Béďa jsme přežili. Všichni ostatní jsou mrtví," vyslovuje očividně dojatý Ivan Hoššo a přiznává, že při této vzpomínce ho ještě i po čtyřiceti letech mrazí.

Rázně odmítl, že by toto neštěstí bylo důvodem k ukončení jeho sportovní činnosti. „Ani minutu jsem neváhal, zda skončit se skákáním. Bylo to pro mě všechno. Oni byli mými vzory. Reprezentanti, mistři republiky, Evropy i světa v parašutismu, zasloužilí mistři sportu. A mě, dvacetiletého mladíka, vzali mezi sebe. Byly to nádherné roky. Správná parta, neustálá hecovačka, bez nichž ve sportu ničeho velkého nedosáhnete. Chtěl jsem se jim vyrovnat, a najednou mi zemřeli před očima," říká rozechvělým hlasem Ivan Hoššo a na chvíli se odmlčí. „Na Dukle jsme si slíbili, že se na jejich počest pokusíme vyhrát mistrovství světa. To byla obrovská motivace. Povedlo se nám to za dva roky. Neskutečný dárek pro našich jedenáct kamarádů," konstatuje.

Dva unikli smrti

Ivan Hoššo měl štěstí v neštěstí. Po jeho jedenácti kamarádech jsou však pozůstalí rodinní příslušníci. „Vždycky, když vám odejde někdo blízký, je to strašné. Zasáhne vás to na celý život. Zemřel mi tady táta a už čtyřicet roků mi chybí. Na takovou tragédii nejste nikdy připravený. Navíc, nestalo se to na padáku, nýbrž na železničním přejezdu," říká paní Viera Malíková, dcera podplukovníka Stanislava Blažeje, tehdejšího velitele a trenéra ASD parašutistů Prostějov.

Smrt otce, poručíka Josefa Pospíchala, zasáhla nejen do života, ale také do profesního zaměření jeho syna Josefa. „Když se to neštěstí stalo, byly mi dva roky. O pár let později jsem však našel doma kufr, v němž se nacházely tátovy medaile, poháry a diplomy z parašutistických soutěží. To mě ovlivnilo natolik, že jsem se rozhodl také pro skákání. V patnácti jsem začal ve Svazarmu, poté přišla vojenská základní služba a nástup k výsadkové brigádě," říká nadrotmistr Josef Pospíchal, příslušník 601. skupiny speciálních sil v Prostějově.

Syn však striktně nekopíroval šlépěje otce. „Nechtěl jsem se zaměřit na sportovní skákání, nýbrž na bojový výcvik u bojové jednotky," vysvětluje profesionál Armády ČR, který už má na svém kontě bezmála dva tisíce dvě stě seskoků. V armádě slouží třiadvacet roků a na začátku své kariéry od spousty lidí slýchával: „Jsi celý táta."

Pieta s vojenskými poctami

V den tohoto smutného výročí, 21. září, se na místě neštěstí konají pietní vzpomínky. Pár metrů od železničního přejezdu stojí památník, do jehož pamětní desky jsou vyryta jména osob, které zde zahynuly. Jeho výstavbu inicioval bývalý vojenský a letecký přidělenec České republiky v Bulharsku plukovník ve výslužbě Jiří Koudelka za přispění bývalého starosty obce Glbnik Viktora Petrova. „V roce 1995 mě navštívil v Sofii a shodli jsme se na vybudování pietního místa u železničního přejezdu, kde se nehoda stala. Slavnostní odhalení pomníku a první vzpomínková akce u něho se konala při příležitosti 25. výročí tragédie, a to 21. září 1997. Tuto tradici chceme udržovat i nadále. Těm chlapcům jsme tomu povinni," říká J. Koudelka a oceňuje skutečnost, že se o památník celoročně pečlivě stará pan Petrov s manželkou Marianou.

Letošní piety s vojenskými poctami se zúčastnili náčelník Generálního štábu Armády České republiky generálporučík Petr Pavel a NGŠ Bulharské armády generál Simeon Simeonov. „Pro mě jako výsadkáře je to o to více emotivnější. Měli bychom držet při sobě v dobrém i špatném a tady zahynulo jedenáct československých reprezentantů, jedenáct parašutistů. Považuji za svoji povinnost osobně se této piety zúčastnit a rovněž poděkovat našim bulharským přátelům nejen za okamžitou pomoc v neštěstí před čtyřiceti roky, ale také za to, že je díky nim pomník zachováván v žádoucím stavu," řekl generál Pavel. Generál Simeonov k tomu dodal: „Památka těchto lidí žije a my se budeme snažit, aby žila i dál."

Atmosféru pietní vzpomínky umocnilo zahoukání lokomotivy a následný průjezd vlaku. Hrůzná vzpomínka na tragickou událost před čtyřiceti lety byla najednou v myslích mnoha přítomných zpět.

Pro mě osobně reminiscence na zahynulé parašutisty také mnoho znamená. Do Prostějova jsem nastoupil v roce 1976, a to k 51. vrtulníkovému pluku, jako technik vrtulníku Mi-4. S nástupci tragicky zemřelých příslušníků „áesdéčka" jsem se v kasárnách nebo na letišti setkával. Naše letka jim často přistavovala vrtulníky k seskokům. Vím, nakolik je železniční nehoda v Bulharsku zasáhla. Říká se, že čas zahojí všechny rány. Tohle však byla taková rána, která se nezahojí. Nikdy!

Text: Pavel Lang
Foto: autor a archiv ASO parašutismu Dukla Prostějov

V této souvislosti připomínáme členy ASD parašutistů Prostějov, kteří zahynuli v důsledku tragické nehody u obce Glbnik:
- pplk. Miroslav Krška (46 let)
- pplk. Jiří Stárek (39)
- pplk. Stanislav Blažej (46)
- mjr. Jaroslav Jehlička (46)
- mjr. Jaroslav Havránek (46)
- por. Václav Kumbár (33)
- por. Josef Pospíchal (31)
- por. Oldřich Varmuža (30)
- por. Luboš Majer (28)
- svob. František Sležuk (20)
- svob. Jaroslav Svoboda (21)

Všichni zahynulí důstojníci byli in memoriam povýšeni do vyšší hodnosti a oba vojáci v základní službě, kteří svými výsledky patřili mezi naděje armádního parašutismu, do hodnosti četaře.

Armádní jednotky a složky integrovaného záchranného systému řešily mimořádnou událost výskytu vysoce nebezpečné nákazy

Zápolení s variolou

Doposud poklidnou službu na operačním středisku záhy mění telefon na tísňovou linku. „Chci vás požádat o pomoc. Jsem zraněný, velmi jsem se pořezal na noze od skla," hovoří rozechvěným hlasem neznámý muž a vysvětluje, že při houbaření v lese objevil zchátralou budovu vybavenou jako nějakou biologickou laboratoř.

Touto zápletkou začíná další ze scénářů zářijového cvičení s názvem CIMIC – Civil & Military Cooperation a zdravotní systémy v ČR, které je organizované v areálu letiště Plzeň-Líně ve spolupráci Společnosti krizové připravenosti zdravotnictví České lékařské společnosti J. E. Purkyně a Ústředního vojenského zdravotního ústavu Praha. Součástí této akce byly i workshopy s řadou odborných přednášek, v nichž mimo jiné vystoupili příslušníci ÚVZÚ Praha, Centra biologické ochrany Těchonín nebo ze 103. střediska CIMIC/PSYOPS Lipník nad Bečvou.

„CIMIC je vojenským cvičením, na které jsme přizvali složky integrovaného záchranného systému ČR. Armádní specialisté v oblasti biologické ochrany organizují takovéto akce několikrát za rok. Avšak ke společnému řešení mimořádné události spojené s výskytem vysoce nebezpečné nákazy se s IZS scházíme výjimečně. Hromadné procvičení standardních operačních postupů v obdobném krizovém stavu je proto nezbytné," říká řídící cvičení a ředitel Ústředního vojenského zdravotního ústavu Praha plukovník MUDr. František Bílek a dodává, že na vzdělávací akci CIMIC je přítomno více než sto cvičících s bezmála čtyřiceti kusy převážně speciální techniky. „Armádu České republiky zde v dynamických ukázkách reprezentují zejména příslušníci mobilních biologických týmů a v mobilní hospitalizační jednotce specialisté z těchonínského CBO," upřesňuje plk. Bílek.

Zásah v nebezpečné zóně

Činnost na hlavní cvičící ploše eskaluje. Ke zraněnému houbaři je vysláno vozidlo zdravotnické záchranné služby a hlídka Policie České republiky. Ta při provádění nařízených úkonů nachází v objektu mrtvolu muže, která očividně jeví známky závažné infekce. Na místo přijíždějí složky integrovaného záchranného systému a nebezpečná zóna se neprodyšně uzavírá. Podezření z přítomnosti vysoce nebezpečné nákazy vede k tomu, že je cestou Společného operačního střediska Ministerstva obrany požádáno o vyslání mobilního biologického týmu. Armádní specialisté provedou odběry vzorků a následně identifikují biologickou látku. Variola! Zraněného je třeba okamžitě izolovat, aby se zabránilo možnému šíření virusu. Sanitní vozidlo jej převáží do mobilní hospitalizační jednotky, kde si ho přebírají vojenští lékaři a hospitalizují jej na přísně izolovaném pracovišti.

V této souvislosti je třeba říct, že pro rizika spojená s výskytem vysoce nebezpečné nákazy disponuje Armáda ČR silami a prostředky biologické ochrany. Ty jsou mimo úkolů plněných ve prospěch armády, zejména v zahraničních misích, kde působí ve struktuře chemických jednotek, připraveny k řešení mimořádných událostí na území České republiky ve spolupráci s integrovaným záchranným systémem.

„Témata dynamických ukázek jsme zaměřili na řešení mimořádných událostí spojených s importem nebo výskytem vysoce nebezpečné nákazy či nálezem předmětu s podezřením na přítomnost nebezpečných biologických látek nebo toxinů. Z našich poznatků vyplývá, že výše zmíněné náměty cvičení CIMIC lze považovat za ty nejpravděpodobnější," upřesňuje řídící cvičení a poukazuje na aktuálnost v souvislosti s epidemií eboly v oblastech centrální Afriky, zejména v Ugandě a Demokratické republice Kongo.

Nasazení cvičících složek spěje k závěru. Dobrou zprávou je, že infikovaný pacient se již nachází v mobilní hospitalizační jednotce, která mimo jiné disponuje čtyřiadvaceti standardními lůžky a dvěma lůžky intenzivní péče, a je pod dohledem vojenského lékařského a zdravotnického personálu. Méně příjemným sdělením je potvrzení onemocnění variolou, jejíž virus přežívá i v těle zemřelých osob. Činnost profesionálů z CBO Těchonín však přihlížejícím jasně dokazuje, že i na tuto případnou mimořádnou událost jsou odpovídajícím způsobem připraveni reagovat.

Vysoký kredit armádních specialistů

Ze slov plukovníka Bílka dále vyplývá, že vláda České republiky ve svém usnesení č. 785 ze dne 25. října 2011 schválila Národní akční plán (NAP) ČR pro případ vzniku události podléhající mezinárodním zdravotnickým předpisům a harmonogram jeho realizace. Resort Ministerstva obrany ČR při přípravě Národního akčního plánu nabídl síly a prostředky Armády České republiky, které jsou součástí systému biologické ochrany AČR. Za zmínku nepochybně stojí, že již prokázaly svoji akceschopnost jak při plnění úkolů v zahraničních operacích (Irák, Afghánistán), tak i při zabezpečení významných akcí (například summit NATO v ČR a v Estonsku, olympijské hry v Řecku, summit států Latinské Ameriky v Peru). Mimo specialistů na biologickou ochranu se na realizaci NAP budou podílet i vzdušné síly Armády ČR.

Dynamická ukázka „Variola" proběhla za účasti prvního zástupce náčelníka Generálního štábu Armády České republiky generálmajora Miroslava Žižky a ředitele odboru vojenského zdravotnictví MO – náčelníka Vojenské zdravotnické služby plukovníka MUDr. Božetěcha Jurenky. „Cvičení CIMIC má velký význam pro bezpečnost a ochranu obyvatelstva, protože žijeme v globalizovaném světě se značnou migrací obyvatelstva. Nikdo tedy nemůže vyloučit situaci, že se biohazard přepravuje přes naše území. Proto je třeba, aby odpovědné speciální složky disponovaly nejen funkčními postupy při řešení mimořádných událostí s výskytem vysoce nebezpečné nákazy, ale také potřebnými zkušenostmi," konstatoval první zástupce náčelníka Generálního štábu AČR a vyslovil slova uznání na adresu cvičících profesionálů. „Obě armádní jednotky prokázaly na cvičení CIMIC profesní schopnosti, které deklarujeme s případným výskytem vysoce nebezpečné nákazy. Jejich spolupráci s IZS hodnotím jako velice funkční a účinnou pro ochranu obyvatelstva," zdůraznil generál M. Žižka a podotkl, že z tohoto hlediska se česká armáda nezaměřuje výhradně na expediční schopnosti, nýbrž i adekvátně na krizové situace v tuzemsku.

Pozitivní hodnocení si armádní specialisté vyslechli také od plukovníka Jurenky. „Po mojí nedávné zkušenosti z pracovní návštěvy v Izraeli tvrdím, že jsme jejich specialistům na biologickou ochranu rovnocennými partnery. Je to cennější o to víc, že v tamním regionu je daleko pravděpodobnější hrozba ohrožení biologickými agens. Dynamické ukázky, přesněji řečeno řešení rizik spojených s výskytem vysoce nebezpečné nákazy, na cvičení CIMIC v areálu líňského letiště lze srovnat s uvedenou prezentací izraelských kolegů," říká ředitel odboru vojenského zdravotnictví Ministerstva obrany – náčelník Vojenské zdravotnické služby plk. B. Jurenka.

Text: Pavel Lang
Foto: Jan Kouba

Pohled na část venkovní dělostřelecké expozice

MUZEUM na demarkační linii

Hlavním aktérem akce Bahna byli letos stejně jako v dřívějších letech dobrovolníci z různých klubů. Mezi nimi dominuje klub vojenské historie Muzea na demarkační linii, jehož někteří členové stáli u vzniku jak Bahen, tak muzea, které letos v listopadu oslaví patnácté výročí od svého otevření.

Myšlenka na vznik muzea se objevila poprvé v březnu 1992. Vedení Ateliérů Barrandov se rozhodlo zrušit svoji kolekci historických vojenských vozidel. Hrozil klasický divoký rozprodej, včetně nenávratné ztráty některých cenných kusů. Tehdy vstoupili do hry dva noví účastníci, a to Vojenský historický ústav (VHÚ) Praha a František Koch z Volduch, nadšenec a sběratel vojenské techniky a zakladatel akce Bahna. Zákonem podložené rozhodnutí tehdejšího správce fondu těžké techniky VHÚ zabránilo rozprodeji, ale vznikl problém: „Kam s tím?“ Tehdejší vedení VHÚ o kolekci neprojevilo zájem s výmluvami na nedostatek místa a prostory na Barrandově bylo třeba vyklidit od veškeré techniky, včetně nepojízdných tanků i automobilů zralých na sešrotování. Zájemců o vybrané kousky by se našlo dost, ale ředitel Ateliérů architekt František Getz se rozhodl realizovat pouze nabídku „všechno, nebo nic“. Veškerou techniku byl ochoten převzít pouze František Koch, který zapřáhl do práce celou rodinu a řadu přátel. Vše bylo převzato cestou bezúplatného pronájmu s tím, že nabyvatel se bude o techniku dvacet let starat a průběžně ji renovovat, ale nesmí ji prodat. Zato ji mohl používat pro klubové a sběratelské účely a také povinně zajišťovat natáčení realizované Ateliéry. V prvním roce sbírka doslova živořila na různých místech. Pomocnou ruku podal generál Karel Kuba, tehdy inspektor pozemního vojska naší armády. Tento nadšenec pro vojenskou historii napomohl k dlouhodobému zapůjčení nevyužitého uzavřeného areálu chemického cvičiště VÚ 4442 na okraji Rokycan. Tam je mimochodem zajímavý i zbytek vybavení po raketovém pluku, který používal sovětské operačně taktické rakety R-11, R-17 Elbrus, známé podle kódu NATO jako SCUD.

Následovala práce na přípravě budoucího muzea i části techniky. Přicházela a v některých případech i odcházela řada nadšenců. Do příprav se rovněž zapojil tehdejší náčelník Generálního štábu AČR armádní generál Jiří Šedivý. Právě on přestřihl 11. listopadu roku 1997 v 11 hodin a 11 minut pásku a slavnostně otevřel pro veřejnost Muzeum na demarkační linii. Oslavy patnáctého výročí se budou konat letos ve stejnou dobu.

Rokycany, kdysi královské město věnné, nemají hrad, zámek, tvrz ani hradby, mají však demarkační linii, na které se v květnu 1945 setkali američtí a sovětští vojáci. K ní získaly vojenské muzeum. K tomu je třeba dodat, že muzeum nepatří městu Rokycany ani Františku Kochovi, jak si někteří neinformovaní jedinci myslí, ale Nadaci pozemního vojska AČR. Část techniky byla rovněž získána počátkem devadesátých let minulého století na dlouhodobou zápůjčku z fondů Vojenského historického ústavu. Muzea spolupracují již prakticky více než dvacet let (před založením Muzea na demarkační linii se jednalo o spolupráci s klubem) a VHÚ poskytuje v některých případech i odbornou a metodickou pomoc. Uvedenou situaci posiluje známý fakt, že jak náčelník VHÚ plk. Aleš Knížek, tak František Koch jsou zapálení nadšenci v oboru historie obrněné, především tankové techniky.

Další vozidla získává Muzeum na demarkační linii průběžně nákupem. Na ten si vydělává účastí na filmových projektech. Jak již bylo uvedeno, jedná se o věcné břemeno s Ateliéry Barrandov.

Z celkově 182 kusů kolových a pásových vozidel je naprostá většina v pojízdném stavu. Navíc převážná většina dílů a skupin techniky je originální. Dále bylo vyrobeno několik replik. Z nich můžeme jmenovat například obrněný automobil Tatra OA. 30, který se objevuje na řadě akcí. Další je Pz VI Tiger, který pochází ještě z Barrandova. Údržba vozidel pohltí obrovské množství práce a nemalé peníze. Stačí si připomenout, kolik dnes stojí kilová plechovka barvy nebo pneumatika k nákladnímu automobilu. Většina z těch, kteří se na stálém vylepšování muzea podílejí, se v něm vyskytuje v pracovních dnech i o víkendech v montérkách. Část z nich patří k 1. tankové rotě aktivních záloh. Někteří zde mají uloženu i vlastní sbírkovou techniku, která je tak pod dozorem. „Občas je to trochu problém, zvláště když řeknete manželce, že za peníze na dovolenou jste si koupil vejtřasku,“ říká jeden z muzejních veteránů, Pavel Candrák. Kromě světlometné Pragy V3S se stará ještě o muzejní samohybnou houfnici 2S1 Gvozdika.

Muzeum může díky rozsáhlému sbírkovému fundusu realizovat spolupráci s filmaři jako jednotnou službu, včetně účasti řidičů a komparzistů v dobových uniformách. Pro mnohé členy muzejního klubu je to jedinečný zážitek a možnost setkat se s filmovými hvězdami první velikosti. Něco takového je v celé Evropě vzácností, protože filmaři obvykle musí jednat s více sběrateli, což spolupráci obvykle komplikuje a prodražuje. Z realizovaných projektů můžeme jmenovat například filmy Obecná škola, Obchodník se smrtí, Rebelové, Lidice, Tobrúk, Musíme si pomáhat, Stůj, nebo se netrefím, Vaterland a Tmavomodrý svět.

Nejen tanky a auta

Nedílnou součástí muzea je budova, ve které se nachází historická expozice s názvem Nikdo nesmí zapomenout. Ta se postupně vyvíjí a stále rozšiřuje. Jednotlivé místnosti jsou věnovány různým tématům. Dobový rozsah je zhruba od vzniku Československé republiky v roce 1918 po ukončení druhé světové války v roce 1945. „Nechceme se věnovat historii, která je téměř současná, případně současná, protože v řadě případů je zbytečně zpolitizovaná,“ říká Tomáš Koch, který je tvůrcem nové podoby expozice. Ta se zabývá v samostatných blocích návratem legionářů a vznikem Československé republiky, budováním československé armády mezi světovými válkami, hrozbou nacismu a přípravou na obranu republiky, boji s henleinovci a Maďary, připomínkou nacistického teroru, koncentračních táborů, Lidic a Ležáků, zahraničním odbojem, spojeneckými armádami a osvobozením naší republiky. V posledním roce funguje část expozice interaktivně. Přibyly obrazovky, na nichž jsou promítány dobové záběry, které poskytl ze svého archivu Vojenský historický ústav. Letos byly položeny základy přístavby, která má vnitřní expozici rozšířit.

„V návalu běžných starostí turbulentní doby a pod tlakem obrovského mediálního přísunu informací mnozí lidé opravdu zapomínají na historii vlastní země, případně ji vnímají zkresleně. Vlastenectví se stává něčím téměř podezřelým. Málokdo si uvědomuje, že naše republika ztratila za druhé světové války 360 000 občanů, bylo zavražděno šest milionů Židů, bývalý Sovětský svaz ztratil celkově kolem 27 milionů obyvatel, přičemž 180 000 vojáků jeho armády padlo při osvobozování Československa. Proto již dva roky spolupracujeme se školami. Je zajímavé a potěšující, že mládež se zajímá o historii, a když dostanou na konci prohlídky písemný test, ještě nikdo ho neodmítl. Naopak procházejí znovu expozici a hledají podklady pro správné odpovědi. Někteří mají na hlavě číro, ale v hlavě to mají srovnané,“ konstatuje s potěšením František Koch.

Muzeum na demarkační linii se každoročně zúčastňuje řady akcí pro veřejnost. V první řadě je třeba jmenovat Bahna, dále tradiční květnové oslavy osvobození, které se konají v muzeu a někdy i na náměstí v Rokycanech. Řadu let se 11. listopadu slaví Den veteránů, obvykle i na polygonu, kde probíhají dynamické ukázky bojů a prezentace techniky v terénu. Mimoto se jedná o menší akce, především účast na vzpomínkových výročích ve spolupráci s Československou obcí legionářskou a se školami. „Takové akce ani nepočítáme,“ říká s úsměvem František Koch.

Text a foto: Martin Koller

fakta

Nadace pozemního vojska

Transparentní a právní fungování Muzea na demarkační linii zajišťuje Nadace pozemního vojska AČR. Něco takového se vyskytuje v řadě západních zemí, především ve Velké Británii, ale u nás se jedná o zvláštnost, naštěstí prospěšnou a funkční. Popud ke vzniku nadace dal generál Karel Kuba, který v ní až do své smrti působil. Od roku 2000 je hlavním partnerem nadace ze strany armády Velitelství společných sil. Významnou podporu jí poskytovali rovněž náčelníci Generálního štábu AČR – generálové Šedivý, Hrabal i Štefka. Hlavními úkoly nadace jsou kladná prezentace naší armády, výchova k vlastenectví a vojenská historie 20. století. Motorem činnosti nadace je Stanislav Drábek, který jí poskytuje zdarma právní servis. Říká k tomu: „Zajímám se o vojenskou historii celý život a jsem vlastenec i v době, kdy se tak sami označující kdejací hlupáci s vyholenými hlavami."

Interiér expozice období osvobození, který připomíná Československou obrněnou brigádu na Západě, která ukončila svoji cestu v nedalekých Kyšicích

Pavel Candrák vozí návštěvníky v upraveném BVP-1

Pomníky maršála Rybalka a generála Robertsona, jejichž vojáci se v květnu 1945 setkali na demarkační linii

3. ročník OVOV a exhibice těch nejlepších

Ve dnech 21. a 22. září 2012 se uskutečnil další ročník celorepublikového finále Odznaku všestrannosti olympijských vítězů. Vojáci byli opět jeho nepostradatelnou součástí.

I letos ministr obrany Alexandr Vondra dal záštitu dnes už mezinárodnímu pohybovému programu „OVOV“ Roberta Změlíka a Romana Šebrleho a téměř 200 vojáků participovalo svou účastí na jeho krajských a okresních kolech a především pak na celorepublikovém finále.

Projekt, který má za cíl zvýšit fyzickou zdatnost dětí a mládeže a představit jim základní principy fair play a týmové spolupráce, si získává své stoupence přímo geometrickou řadou. Stručně shrnuto v číslech: do projektu se v tomto roce aktivně zapojilo 250 000 žáků z více než tisíce základních škol a víceletých gymnázií z celé České republiky a finále na Strahově se zúčastnilo dvakrát více týmů, tedy 76 družstev, včetně 10 týmů z Maďarska, Polska a Slovenska.

Vojáci jako vzor pro mladé

Finále na strahovském stadionu Evžena Rošického se zúčastnilo téměř 700 dětí a na 80 vojáků z 25 vojenských útvarů a zařízení a vojenského oboru FTVS Univerzity Karlovy, kteří jim byli ve dvou soutěžních dnech rozhodčími a mentory spolu s atletickými legendami z Českého svazu olympioniků. Vojáci osmičlenným týmům radili při plnění disciplín, dohlíželi na jejich korektnost a někdy jen uklidňovali mladé atlety při nevydařeném pokusu.

Respekt a obdiv si vojáci získali u dětí již během slavnostního zahájení, při kterém za doprovodu Ústřední hudby AČR vedli s pověstnou vojenskou disciplínou týmy na stadion. Další uznání, projevené tleskáním a výkřiky nadšení, získali vojáci díky Čestné jednotce Posádkového velitelství Praha a v rámci doprovodného programu ukázkami bezchybných parašutistických seskoků na cíl, boje z blízka a výcviku služebních psů.

Exhibice a skvělá atmosféra

Dokonalou tečkou za dvoudenním kláním dětí byla exhibice Romana Šebrleho a jeho hostů, kteří spolu soutěžili v deseti disciplínách OVOV a měli za cíl vytvořit první rekord v tomto desetiboji. Vedle zakladatelů projektu, olympijských vítězů z Londýna a profesionálních atletů se klání zúčastnili také čtyři vojáci – poručice Martina Skalová ze 4. brn Tábor, svobodník Matěj Picka z 15. žbr Bechyně a svobodník Milan Würst z 73. tpr Přáslavice. Den před exhibicí se na poslední chvíli přihlásil také četař Ján Ducár, který se akce účastnil jako mentor jednoho z týmů. Ambice vojáků nebyly žádné, všichni se skromně shodovali v tom, že největším oceněním pro ně bude šance srovnat své síly s olympijskými legendami.

Exhibice, která se konala až v pozdních nočních hodinách, dokonale strhla hlediště plné unavených dětí, které fandily jako na skutečné olympiádě. Fandily každému účastníkovi stejně. Nepříjemný chlad děti vyháněly ze sportovců skandováním jejich jmen a každý výkon sportovců hlučně oceňovaly. Živelná nálada se přenášela pak i na dráhu.

Duci, Duci

Nakonec vojáci ovládli Strahov. Svou neznalost techniky jednotlivých disciplín vyrovnávali nasazením. Sedy-lehy fantasticky vyhrála poručice Martina Skalová, poslední disciplínu dribling basketbalovým míčem zase svobodník Matěj Picka. Celkově soutěž však vyhrála divoká karta ze Žatce, četař Ján Ducár, s 9 684 body.

Ducár je starším instruktorem speciální tělesné přípravy 41. mechanizovaného praporu Žatec. Je instruktorem boje z blízka, přesunu na sněhu a ledu a vojenského lezení. Poslední dva roky vyhrál přebory společných sil v překážkové dráze NATO. Nikdy se však nezúčastnil atletických závodů a poprvé zažil, aby stadion skandoval jeho jméno a dostával žádosti o autogram.

Jeho jediná příprava na závod bylo trénování skoků přes švihadlo – tzv. vajíčko, které se učil teprve ráno před závodem. Ve švihadle a hodu míčkem si nevěřil. Jeho silné disciplíny byly ty silové – kliky a shyby.

Pokud bychom chtěli konkrétně hodnotit vliv vojáků na jim svěřené týmy, Ducár jednoznačně odvedl skvělou práci. Vedle toho, že vyhrál sportovní exhibici, vytvořil první rekord OVOV a každý účastník letošního ročníku jej zná, školní tým pod jeho vedením v celkovém hodnocení škol vyhrál druhé místo. Ducár po svém úžasném sportovním výkonu nezvažuje jinou kariéru než tu vojenskou. Baví ho učit a práce s lidmi. Příští rok se ale rád zúčastní dalšího ročníku OVOV. Výzvou mu bude jistě vlastní rekord v exhibici.

Text a foto: -MD-

Je to k nevíře, ale je to tak. Oštěpařka Dana Zátopková slaví 19. září své 90. narozeniny. Ve své slavné kariéře si přivezla zlatou a stříbrnou olympijskou medaili, dvakrát se stala mistryní starého kontinentu, vytvořila jeden světový, tři evropské a sedmnáct československých rekordů. Po skončení oslnivé sportovní kariéry byla ústřední trenérkou, s manželem Emilem se účastnila bezpočtu různých besed po celém světě, získala řadu ocenění od Světové atletické federace i Mezinárodního olympijského výboru a dodnes působí v předsednictvu Klubu českých olympioniků. S gratulací k významnému životnímu jubileu a s přáním pevného zdraví do dalších let jsme si s ní připomněli aspoň to nejzajímavější z jejího sportovního života.

Devadesátiletá královna

K oštěpu se dostala náhodou

Dana byla od přírody sportovní talent. Začínala s rytmikou, bavil ji tenis a za války skončila u házené. „S celkem Slovácké Slavie jsem to dokonce dotáhla až k titulu mistryně republiky. K oštěpu jsem se dostala zcela náhodou až na vysoké škole. Kamarádka potřebovala pro zápočet soupeřku na oštěp, tak jsem jí vyhověla a poslala ho na hranici 34 metrů. Tehdy to byl senzační výkon a velké divení. Hned mě zlanařil Vysokoškolský sport Brno, za týden už jsem jela na mistrovství republiky, a světe div se – já jsem ho vyhrála,“ vrací se ke svým oštěpařským začátkům.

V roce 1948 byla povolána do reprezentace, splnila olympijský limit 40 metrů a ještě pod dívčím jménem Ingrová se vydala do Londýna, kde skončila na sedmém místě… V té době už byla s Emilem ve velice hezkém vztahu, který byl brzy po návratu domů zpečetěn svatbou. „Pro mě nezapomenutelnou příhodou zůstala Emilova návštěva dívčí olympijské vesnice v Londýně, která byla na druhém konci britské metropole, kam se přišel pochlubit se svojí první zlatou olympijskou medailí. Při jejím prohlížení někomu upadla a skončila v bazénku. A tak se Emil svlékl do trenýrek a skočil do vody, aby vzácný kov zachránil. Pokud jde o předsvatební období, tak nejdřív paní Zátopková začala pátrat, kdo z nás dvou je vlastně starší, protože oba jsme se narodili ve stejný den. Moje maminka jí prozradila, že to bylo v sedm hodin ráno, což moji nastávající tchýni uklidnilo. Zdůraznila, že Emílek přišel na svět brzo po půlnoci, jako by mu tím chtěla zajistit primát v rodině,“ zůstalo jí v paměti celý život.

Olympijské zlato z Helsinek

V poolympijské sezoně Dana posunula čs. rekord na 46,32 m, o rok později skončila na mistrovství Evropy pátá a v roce 1951 se dostala těsně pod hranici padesáti metrů. A pak už přišel čas slavné helsinské olympiády, kdy se Emilu a Daně Zátopkovým podařilo něco úžasného: ve stejný den a krátce za sebou vybojovali zlaté medaile. Dana se navíc stala první čs. ženou, která na olympiádě zvítězila.

„Trénovala jsem víc než kdykoli předtím a cítila jsem, že se blížím k metě padesáti metrů. Podle dopolední kvalifikace jsem byla třetí, ale mým přáním bylo lepší umístění. Když Emil nastupoval k závodu na pět kilometrů, tak jsem zůstala raději v šatně a ještě jsem si omotala hlavu dekou. Kdybych se na závod dívala, tak by se mi pak nervozitou třásly ruce. Věděla jsem, že musím zachovat klid, protože finále oštěpu bylo na programu hned po pěti kilometrech. I přes silnou pokrývku jsem poznala, že se hluk na stadionu zvyšoval a vyvrcholil v mohutný potlesk. Když jsem vyšla ze šatny, tak jsem se dověděla, že Emil vyhrál. Pocítila jsem velkou radost z jeho nečekaného vítězství, byla jsem nabitá chutí, vůlí i odvahou a hned do prvního hodu vložila všechnu sílu. Oštěp se zabodl 47 centimetrů za značkou padesáti metrů a žádné soupeřce se už tento můj výkon nepodařilo překonat,“ vzpomíná olympijská vítězka.

K významnému životnímu jubileu pogratuloval Daně Zátopkové ministr obrany Alexandr Vondra

Narozeninové políbení pro královnu od ředitele ASC DUKLA Jaroslava Priščáka

Tehdy někteří novináři její zlato spojovali s nadšením nad Emilovým triumfem, který jejich výroky nejednou rád citoval. „Vždy jsem mu říkala, ať tedy jde na Václavák, nadchne tam nějakou děvčicu a ta ať vyhraje olympiádu,“ směje se Dana.

Vánoce uprostřed oceánu

Na olympijské hry v Austrálii v roce 1956 nevzpomíná legenda české atletiky s nějakým nadšením. Díky předchozím kvalitním výkonům odjížděla k protinožcům s nemalými medailovými ambicemi, ale nakonec se musela spokojit se čtvrtým místem. Na tréninku poslala oštěp desetkrát za hranici padesáti metrů, ale ve finále se jí to nepodařilo ani jednou. „Asi jsem vystřílela oštěpařský prach, 49,83 metru stačilo jen na ‚brambory‘. Přitom ke stříbru chybělo jen půl metru,“ tak trošičku lituje po mnoha letech.

Po skončení olympiády nikdo netušil, že je čeká více než strastiplná cesta z Melbourne do Prahy. Francouzské letadlo, které mělo čs. sportovce přepravit do vlasti, nepustily do vzduchu porouchané motory.

Uprostřed nejistoty přijala čs. výprava nabídku sovětské lodi Gruzie. A tak 11. prosince čekalo olympioniky dvacet dní cesty nekonečným oceánem.

„Někteří z nás hráli šachy, několik holek pletlo svetry a někoho postihla mořská nemoc. Člověka na blízku jsme tušili jen jednou – na lidojedských ostrovech. Věrným průvodcem byl pouze mořský orel a náladu se nám snažili zlepšit věční šprýmaři delfíni. Jedné noci byly vidět majáky nedaleko Tokia a pak už loď nabrala kurz na Vladivostok, kde nás sice přivítal sníh, led a třeskutý mráz, ale byl to nejkrásnější zážitek posledních tří týdnů, v nichž jsme uprostřed oceánu strávili i vánoční svátky. Čekala nás sice ještě dlouhá cesta vlakem do Moskvy a pak letadlem do Prahy, ale konečně jsme byli doma,“ vrací se Dana k událostí, kterou řadí do kategorie výjimečných.

Stříbro z věčného města

Nejúspěšnější sezonu měla v roce 1958, kdy vyhrála všech 19 závodů. Zapsala se dokonce i do listin světových rekordmanek výkonem 55,73 m a dodnes je tento výkon nepřekonaným maximem v hodu dřevěným oštěpem. V dalších letech házely atletky už náčiním z umělé hmoty.

Ve zmíněném roce vytvořila i tři evropské rekordy a podruhé se stala šampionkou starého kontinentu. V roce 1960 pak obohatila svoji medailovou sbírku o stříbrnou medaili z olympijských her v Římě. „Emil už byl v atletickém důchodu, ale já měla stále dobrou formu. Podařilo se mi vklínit se mezi Sovětky Ozolinovou a Kaledieneovou, což byl pro mě téměř ve 38 letech úspěch. O dva roky později jsem se pak s vrcholovou atletikou rozloučila,“ připomíná Dana.

Po skončení závodní kariéry se stala ústřední trenérkou atletiky, radila oštěpařským talentům a s Emilem jezdili po celém světě. „Trénovali jsme na Kubě i v Indonésii, ve Vietnamu i v Číně. V předsednictvu Klubu českých olympioniků sledujeme osudy bývalých špičkových sportovců a v případě potřeby se jim snažíme pomáhat, jezdíme na různé akce a nezapomínáme ani na propagační činnost. Pokud jde o zdravotní stav, tak se občas pohybuji na šikmé ploše, ale jinak si nestěžuji,“ dodává jubilantka, která navždy zůstane zapsána v historii světového sportu jako velká atletka, oštěpařská královna a skvělý člověk.

Text: Jaroslav Pešta
Foto: archiv a Ivana Roháčková

BOJOVNÉ ŠPULKY

aneb špulkoboti v akci

Miniaturizace v oblasti elektrotechniky rozšiřuje zásadním způsobem a se vzrůstající rychlostí možnosti obranného průmyslu. Jedním z odvětví, kde se tento trend projevuje nejvíce, je robotika, a to jak letecká, tak pozemní. Do bojového nasazení se dostávají i roboti doslova kapesních velikostí.

Hned na počátku je třeba uvést, že výraz mikrorobot, používaný občas některými vojáky a často různými takzvanými publicisty, koliduje se zavedeným rozdělením malých robotů, které používají vědci a technologové. V souladu s ním je mikrorobot menší než 1 mm, milirobot menší než 1 cm, minirobot menší než 100 cm, a to ve všech rozměrech. Podle uvedeného schématu či klasifikace by se konkrétní robot měl vejít do krychličky, jejíž strana by měla uvedenou základní délku odpovídající některému z výše uvedených rozměrů. Je třeba připomenout, že existují i mikroroboti, kteří se používají v lékařství. Roboti, kterými se budeme zabývat, jsou z hlediska uvedené klasifikace přerostlí miniroboti nebo zakrslí malí roboti.

V dobách před listopadem 1989 patřily k oblíbeným hračkám pojízdné špulky či cívky poháněné zkroucenou gumičkou. Někdo jim také říkal tank, protože se pohybovaly pomalu jako pásová vozidla. Ve školních třídách se s nimi pořádaly neoficiální závody, obvykle ve zdolávání různých překážek. Šlo na ně nasadit i různé karoserie, obvykle papírové. Byly jednoduché, avšak vlastnoruční výroba mechanicky se pohybující hračky byla významná z hlediska nenásilného poznání mechaniky a fyziky, evidentně přínosnější než nákup různého hotového asijského braku.

Gumičku nahradily v realitě 21. století elektromotorky a opěrná špejle se z boku přestěhovala do středu osy kol. Určitým problémem špulek byla možnost překulení vpřed při jízdě dolů po svahu. Mohly se špejlí zapíchnout do terénu a vždy ztrácely čas při čekání, než se pomalu otočí vzad do polohy zajišťující pohyb. U vojensky používaných robotů uvedených společností tomu brání ocas robota.

Principu pojízdné špulky, který je evidentně mezinárodní, se nedávno chopili i výrobci robotů. Nejznámější z nich je americká společnost ReconRobotics. Více než 1 200 jejích robotů již slouží v Afghánistánu a dříve i v Iráku. Další stovky používají americké i jiné policejní jednotky. Společnost byla založena roku 2006 v Minesotě na základě transformace vysokoškolského vývojového pracoviště University Minesota Distributed Robotics Laboratory podporovaného vládní agenturou pro pokročilé projekty DARPA (Defence Advanced Research Projects Agency). Má pouze 32 stálých zaměstnanců, avšak zastoupení ve 30 zemích světa. Pravidelně prezentuje svoje výrobky na zbrojařských výstavách. V rámci veletrhů Eurosatory byl již v několika posledních ročnících organizován samostatný blok stánků výrobců robotů, kteří je obvykle i předvádějí v jedné z hal pod záštitou společnosti AUVSI. Tam bylo možno potkat v letošním roce i dalšího výrobce špulkových robotů, kterým je polská společnost PIAP (Przemyslowy Institut Automatiky i Pomiarów), jež se transformovala ze státního podniku. Do současnosti vyvinula celé spektrum různých robotů. Podílí se na projektu robotické ostrahy hranic Evropské unie. Některé její výrobky se dostaly do výzbroje polské armády, která patří k nejaktivnějším z hlediska boje proti mezinárodnímu terorismu. O konkrétním nasazení robotů PIAP se však dosud nepodařilo získat bližší informace.

Špulky na bojišti

Kapesní roboti jsou dokladem prudkého rozvoje elektroniky. Ještě před několika lety byla za malé roboty považována takzvaná malá pozemní vozidla bez řidiče SUGV (Small Unmanned Ground Vehicle) o hmotnosti 15 až 20 kg, která v případě bojového nasazení připadala na 80 až 200 amerických vojáků. Z obrázků je evidentní, že roboti využívající „špulkovou technologii“ jsou si podobní. Na základní koncepci ostatně není moc co měnit. Jejich „kapesní“ velikost má řadu předností i nějaké nevýhody. Vzhledem k malým rozměrům je lze lehce přehlédnout, ale rovněž rozšlápnout. Je třeba předpokládat, že operátor po průzkumu cílového prostoru robota včas „zaparkuje“ mimo dosah bot útočících vojáků, kteří by na něm mohli navíc potupně uklouznout. Na druhé straně malé rozměry znamenají malý cíl, ale také možnost, že protivník robota prostě sebere a strčí do batohu, hodí do nějaké nádoby nebo podobně lehce vyřadí z akce, případně zničí. Avšak představa vousatého islamistického bojovníka nahánějícího miniaturního robota mezi nábytkem či pytli s pískem je nejen komická. V případě takové honičky nemá čas střílet po útočících vojácích. Pokud však nedojde k jeho eliminaci, podává robot obrazové informace v reálném čase, takže může napomoci nejen k detekci protivníka, ale i zaměřování palby, a proto je nutné se ho zbavit. Mikroroboti jsou navíc velmi mrštní. Dokážou se otáčet doslova na místě a okamžitě ujíždět plnou rychlostí zcela jiným směrem, téměř jako UFO. To bojovník v sandálech ověšený výzbrojí sotva zvládne.

Taktické pouzdro s robotem a OCU

Throwbot XT

Polský TRM je podle výrobce schopen přepravovat i menší náložky, takže dokáže být i vyloženě nebezpečný. Nečekaný výbuch pod tradičním islámským oděvem by mohl být ještě komičtější než safari na robota. Právě uvedená nečekanost, přesněji využití momentu překvapení, je další výhodou nasazení malých robotů. Mimo zanedbatelných rozměrů se pohybují poměrně tiše. Americký Recon Scout IR vydává při pohybu hluk maximálně 20 decibelů, což je na hranici slyšitelnosti. A to se nepohybuje v laboratorním prostředí či na výstavě.

Předpokládat lze hukot motorů vojenských vozidel, křik při verbální komunikaci, přelety letounů i vrtulníků, výbuchy granátů a bojových hlavic raket a palbu z různých druhů pěchotních zbraní. Útočící vojáci mohou ostatně krýt nasazení robota střelbou, ale i použitím výbušek či jiného pyrotechnického materiálu odvádějícího pozornost protivníků. Už předpoklad pohybu robotů v prostoru obrany teroristů ji zeslabuje. Pokud se musejí neustále ohlížet a hlídat prostor kolem sebe, věnují se méně vojákům. Kdo se zabýval bojovou střelbou, ví, že odvedení pozornosti od cíle a narušené zamíření znamená ztrátu času a nevýhodu v boji. Malí roboti tedy mohou provádět nejen průzkum, ale jsou schopni zapojit se do další bojové činnosti. Při tom všem pomáhají šetřit zdraví a životy vojáků, což je nejpodstatnější.

IR, XT a TRM

Uvedení roboti mají ještě jednu zajímavou vlastnost. Lze jimi házet, což „přežijí“ bez poškození. Dokladem je již název Taktický vrhací/házecí robot TRM (Takticzny Robot Miotany), který dali svojí špulce Poláci. Cílem samozřejmě není zneškodnění protivníka, i když je nepopiratelné, že ani něco takového nelze v krajním případě vyloučit. TRM o hmotnosti 1,3 kg by byl obzvláště účinný. Vzpomínky veterána z mise, který „sejmul“ teroristu hozeným robotem, by byly mediálně unikátní.

Americký výrobce poskytuje o své produkci různé množství informací. Impulzem k vývoji jeho prvního robota byla snaha o zlepšení ochrany příslušníků základních vojenských jednotek proti improvizovaným výbušným zařízením IED (Improvised Explosive Device). Malí roboti mohou tvořit vybavení prakticky každého pěšího družstva, případně týmu o pěti až šesti vojácích. Při podezření na IED hodí operátor robota do prostoru IED, čímž rovněž ušetří čas jízdy a elektrickou energii. Poté z bezpečné vzdálenosti kontroluje pomocí robota podezřelý objekt. Z uvedeného vyplývá, že výhodou malých robotů je jejich masové rozšíření a nízká cena. Od roku 2006 nabízí výrobní řadu robotů Scout v několika verzích. Základní z nich je vrhací/házecí robot Recon Scout Throwbot. Všechny jeho vývojové verze vydrží dopad po hodu na vzdálenost až 36 m. Jedná se vlastně o historicky první sériový vojenský taktický mikrorobot. Výroba byla zahájena roku 2007. Od jeho konstrukce se odvíjel další vývoj a následující typy. Prvním z nich je Throwbot XT. Zajímavé je, že se může pohybovat i ve vodě do hloubky zhruba 30 cm,

fakta

Rapid Equipping Force

Síly pro rychlé vybavení vojáků (jednotek, útvarů) REF (Rapid Equipping Force) slaví letos desáté výročí svojí existence. Jedná se o centrálně řízené logistické pracoviště (označované rovněž jako agentura) dislokované ve Fort Belvoir, které bylo zformováno na základě rozhodnutí zástupce náčelníka generálního štábu americké armády (US Army) v listopadu 2002. Jedním z důvodů jeho vzniku byly nedostatky z hlediska zásobování vojáků speciálním vybavením, které se projevily především při operaci Enduring Freedom v počátečním období války v Iráku. Jednalo se především o neprůstřelné vesty pro vojáky a soupravy přídavného pancéřování k ochraně terénních automobilů.

Základní myšlenkou Rapid Equipping Force je rychlé zásobování armády speciálními druhy materiálu v globálním měřítku. K tomu slouží nejen transportní prostředky a výdejny téměř v prostoru bojů, ale i právo na možnosti urychlené akvizice potřebného materiálu, především takového, který chrání zdraví a životy vojáků. Každý těžce raněný, zvláště s trvalými následky, představuje extrémní dlouhodobé finanční náklady pro státní rozpočet, přičemž vhodným vybavením lze ohrožení a případné následky eliminovat, nebo aspoň snížit.

Uvedené centrum má unikátní postavení, protože může zadávat na základě spolupráce s průmyslem a v přímé kooperaci s vládou požadavky na urychlený vývoj speciálního vybavení pro armádu. Funguje tedy rovněž jako akviziční pracoviště, které může obcházet mnohdy zdlouhavé formální akviziční procesy. K nejznámějšímu vybavení, které distribuuje Rapid Equipping Force, patří roboti PackBot a Sand Flea, magnetometry, videokamery, sady pancéřování pro vozidla, senzor pro detekci odstřelovačů PILAR a prostředky na otevírání dveří. Nedávno přibyli i roboti Throwbot a Recon Scout.

takže úspěšně projíždí kaluže, stejně jako může sloužit obojživelným jednotkám na plážích. Tento typ má na rozdíl od svého předchůdce místo kol jakési drapáky, které mu umožňují pohyb ve členitějším terénu. Jeho vývojová verze nese označení Throwbot XT-With Audio. Na rozdíl od předešlých typů, či spíše verzí, je schopen snímat a posílat operátorovi nejen obraz, ale i zvuk, a to v reálném čase. Je třeba dodat, že obraz je u všech robotů ReconRobotics snímán a vysílán na displej operátora jako černobílý. Následuje Recon Scout IR, který je určen především pro činnost ve tmě. K tomu používá kamerku, jež pracuje v infračervené části spektra a má dosah více než 7 m. Tento typ má jednoduchá plastová kola a je určen především k průzkumu budov. Z předešlého typu vychází verze pro kontrolu spodků vozidel UVI (Under Vehicle Inspection). Středová část s kamerkou je otočná kolem osy ve vztahu k záďové opěře o 32° nahoru.

Recon Scout IR a OCU

O typu Rescue nebylo dosud publikováno nic. Základ konstrukce robotů společnosti ReconRobotics tvoří válcové plastové tělo obsahující elektromotory, zdroje, senzory (především videokamery) a systémy přijímání povelů a transferu informací. Kolečka po stranách jsou plastová s příčnými vruby. Kola lze u jednotlivých verzí pravděpodobně zaměnit. Zatímco XT má pevnou plastovou záďovou opěru, ostatní využívají pružnou, tvořenou ocelovým lankem se zátěží na konci. Operátor řídí robota pomocí nevelké řídicí jednotky OCU (Operator Control Unit) vybavené displejem. Na ten se přenáší obraz získaný videokamerou robota. Pro řízení robota je možné využívat tři různé frekvence – A, B, C, nebo výrobce dodá za příplatek spojení na vyhovující frekvenci (frekvence A, B, C umožňuje, že můžeme operovat až třemi roboty v jednom prostředí, každý má však své OCU). Dosah je kolem 30 m v budovách a 90 m v rovném terénu. V případě, že signál slábne, vrací se roboti automaticky do prostoru, kde jsou ovladatelní. V současnosti nabízí výrobce modernizovanou verzi ovládací jednotky OCU II se zabudovanou kartou pro videozáznam. Určitou specialitou je teleskopická průzkumná tyč Search Stick o délce 52/183 cm s mechanickými klepety. Robota lze na ni nasadit a využít jako kameru k pohledu například za zeď a vypustit dále. Obdobnou možností je použití montáže, která se nasazuje na rybinu pro bodák útočné pušky M16 a jejích vývojových verzí. Do pružného úchytu v montáži se upevní robot. Voják potom může vystrčit robota na hlavni za roh nebo přes zeď a skrytě pozorovat situaci na obrazovce. Roboti jsou přenášeni na zádech nebo na opasku v taktickém pouzdře MOLE Tactical Pack o rozměrech 63×19×11 cm. Uvnitř se nalézá rovněž řídicí jednotka OCU. Součást dodávky tvoří obvykle opravárenská brašna Field Maintenance Kit, která obsahuje základní nářadí a náhradní díly, které mohou být nejčastěji poškozeny. Do výbavy patří rovněž nabíječka akumulátorů. Pro zvýšení dosahu činnosti robotů lze použít anténní soupravu Command Monitoring Station. Skládá se z fotografického stativu, směrové antény typu Jagi, bloku elektroniky a kabelů. Umožňuje přijímat video a zvuk od robota na vzdálenost až 305 m. Podle dosažitelných informací došlo v posledních letech k podpisu několika smluv o dodávkách produkce společnosti ReconRobotics pro americkou armádu. Jedná se celkově o zhruba 3 500 robotů a jejich příslušenství. Poslední kontrakt na 1 000 robotů za 13,9 milionů USD byl podepsán v červnu. Uvedení roboti byli díky úspěšnému zkušebnímu nasazení v rámci armády a policie požadováni různými složkami amerických ozbrojených sil, takže se dostali do programů realizovaných pracovištěm Rapid Equipping Force.

Základem konstrukce polského robota TRM je trubka z lehkých slitin. Uvnitř se nalézají elektromotory, zdroje, senzory, systém přijímání řídicích signálů a transferu získaných informací a mikrofon. Kola jsou z gumy. Výrobce udává, že robotem lze házet na vzdálenost až 20 m a vydrží pád do hloubky až 9 m. V členitém prostoru je dosah řídicí jednotky, umístěné v kufříku o hmotnosti 7 kg, kolem 100 m a ve volném terénu kolem 150 m. Robot se pohybuje rychlostí až 3,3 km/h a může bez dobití jezdit zhruba hodinu. Záďovou opěru tvoří ocelové lanko a závaží. Změna směru se u všech uvedených typů provádí zastavením nebo zabrzděním jednoho kola, případně vzájemným protiběžným otáčením. Díky tomu se roboti mohou otáčet prakticky na místě jako pásová vozidla a lze je použít i k průzkumu malých prostorů.

Text: Martin Koller
Foto: autor a ReconRobotics

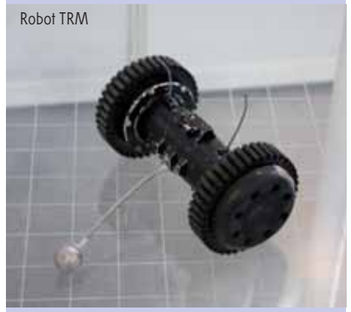
Hlavní takticko-technická data robotů ReconRobotics:

	Throwbot XT	Recon Scout IR	Recon Scout Throwbot
Hmotnost (kg)	0,54	0,56	0,54
Délka (cm)	20,9	14,2	14,2
Šířka (cm)	19,3	19,4	19,4
Výška (cm)	7,6	7,6	7,6
Doba činnosti (min)	60	60	60

fakta

Špulka, cívka či tank na gumičku jako vzor pohybového systému současného robota. Skrz klasickou dřevěnou cívku je protažena gumička, kdysi obvykle vystřižená z duše kola. Dále prochází voskovým válečkem vyříznutým ze svíčky, který svým třením po navoskované boční straně cívky zpomaluje otáčení. Ve vybrání vosku je špejle prostrčená skrz gumičku. Opírá se koncem o zem a vytváří tak reakci otáčení cívky. Zároveň slouží k natáčení (zkroucení) pohonné gumičky před jízdou. Na druhé bočnici cívky se nalézá kratší špejle, jež nezasahuje mimo obvod a prochází skrz oko gumičky. Opírá se o hřebíček a tlakem na něj roztáčí cívku proti opěrné špejli.

Robot TRM

VIII. MILITARY OPERATIONS

VIII.IV PEACE SUPPORT OPERATIONS

Peace support operations (PSOs) are **multi-functional** operations designed to create a secure environment and to **facilitate** the efforts of the civilian elements of the mission to create a **self-sustaining** peace. They may include **peacekeeping** and peace **enforcement**, as well as **conflict prevention**, **peacemaking**, **peacebuilding** and humanitarian operations.

PSOs are neither in support of nor against a particular **party**, but are conducted in an **impartial** manner. A PSO mandate should not **designate** an enemy neither should it be related to military **victory**. The achievement of the political end **state** is the **defining** criterion for the success of the entire PSO operation.

Peacekeeping and peace enforcement operations are designed to achieve the same state, that is, a secure environment. However, **in the first instance**, a peacekeeping force bases its operations on the **consent** of the parties and is not capable of exercising force beyond that required for self-defence. Only a peace enforcement force prepared for combat and capable of effective **coercion** should be deployed into a potentially hostile environment.

Conflict prevention includes different activities ranging from diplomatic **initiatives** to preventative **deployment** of troops. Military tasks will generally fall within the following categories: **early warning**, **surveillance**, training and **security** sector reform. Efforts to improve and democratise a nation's security sector can support wider development plans to improve the human rights situation in the country. The deployment of multinational forces can be in the form of exercises and over-flights, **positioning maritime** or '**stand-off**' **amphibious** forces, deploying air or ground forces to the region **adjacent** to the problem area or deploying a force into the problem area itself.

Peacemaking is any diplomatic action conducted after the **commencement** of conflict with the aim of **establishing** a peaceful **settlement**. Peacemaking is accomplished primarily by diplomatic means. However, military support to peacemaking is possible either indirectly (e.g. staff support or planning), or in the form of the direct involvement of **military assets**.

Peacebuilding covers actions that support political, economic, social and military measures and structure aiming to avoid a return to conflict. They are designed to **contribute** towards long-term stability by encouraging reconciliation. Military **involvement** will mainly involve the provision of a stable and secure environment in which civilian agencies can focus on the **reconciliation** and peacebuilding processes.

Humanitarian operations may be conducted **independently** or as an **element** of a PSO. In an emergency, military assets can take responsibility for specific humanitarian functions. These might include assistance of specialist units such as medical, transport and engineer units. Specialist civilian direction of military humanitarian operations is necessary to ensure that military engagement, which **tends** to be short-term, does not create **dependency** or run contrary to longer term specialised development programmes. Humanitarian operations are conducted to relieve human **suffering**, especially in circumstances where responsible authorities in the area are unable, or possibly unwilling to provide adequate support to the population.

Glossary

■ **adjacent** /əˈdʒeɪsənt/ – přilehlý, sousedící; ■ **alleviate** /əˈliːvɪˌeɪt/ – zmírnit, zmenšit; ■ **amphibious** /æmˈfɪbɪəs/ – obojživelný; ■ **coercion** /koʊˈɜrʃən/ – nátlak, donucení; ■ **commencement** /kəˈmɛnsmənt/ – začátek; ■ **conflict prevention** /ˈkɒnflɪkt/ /prɪˈvɛnʃən/ – předcházení konfliktům; ■ **consent** /kənˈsɛnt/ – souhlas; ■ **contribute** /kənˈtrɪbjut/ – přispívat; ■ **defining** /dɪˈfaɪnɪŋ/ – určující, rozhodující; ■ **dependency** /dɪˈpɛndənsi/ – závislost; ■ **deployment** /dɪˈplɔɪmənt/ / – rozvinutí, přemístění, nasazení; ■ **designate** /ˈdɛzɪgˌneɪt/ – určit, označit; ■ **early warning** /ˈɜrlɪ/ /ˈwɔrnɪŋ/ – včasná výstraha, varování; ■ **element** /ˈɛləmənt/ – prvek, součást; ■ **enforcement** /ɛnˈfɔrsmənt/ – prosazování, vynucování; ■ **establish** /ɪˈstæblɪʃ/ – nastolit; ■ **facilitate** /fəˈsɪlɪˌteɪt/ – ulehčit, usnadnit, umožnit; ■ **impartial** /ɪmˈpɑrʃəl/ – nestranný; ■ **in the first instance** /ɪn/ /ðə/ /fɜrst/ /ˈɪnstəns/ – v první řadě, na prvním místě, nejdříve; ■ **independently** /ˌɪndɪˈpɛndəntlɪ/ – nezávisle, samostatně; ■ **initiative** /ɪˈnɪʃiətɪv/ – podnět, iniciativa; ■ **involvement** /ɪnˈvɒlvmənt/ – účast, zapojení; ■ **jeopardy** /ˈdʒɛpərdɪ/ ohrožení, nebezpečí; ■ **maritime** /ˈmærɪˌtaɪm/ – námořní; ■ **mediator** /ˈmɪdɪˌeɪtər/ – prostředník, zprostředkovatel; ■ **multi-functional** /ˈmʌlti ˈfʌŋkʃənl/- víceúčelový, plnící více funkcí; ■ **party** /ˈpɑrtɪ/ – strana; ■ **peace support operation** /piːs/ /səˈpɔrt/ /ˌɒpəˈreɪʃən/ – mírová operace; ■ **peacebuilding** /ˈpiːsˌbɪldɪŋ/ – budování míru; ■ **peacekeeping** /ˈpiːsˌkiːpɪŋ/ – udržování míru; ■ **peacemaking** /ˈpiːsˌmeɪkɪŋ/ – nastolení míru; ■ **position (v)** /pəˈzɪʃən/ – umístit (do bojových pozic); ■ **protracted** /proʊˈtræktɪd/ – vleklý, zdlouhavý; ■ **reconciliation** /ˌrɛkənˌsɪliˈeɪʃən/ – usmíření, smír; ■ **security** /sɪˈkyʊərɪtɪ/ – bezpečnost, bezpečnostní opatření; ■ **self-sustaining** /sɛlf/ /səˈsteɪnɪŋ/ sobestačný, nezávislý; ■ **settlement** /ˈsɛtlmənt/ – urovnání, vyřešení; ■ **state** /steɪt/ – stav; ■ **stand-off** /ˈstændˌɔf/– (nám.) vyplout, plout směrem od břehu; ■ **suffering** /ˈsʌfərɪŋ/ – trápení, utrpení; ■ **surveillance** /sərˈveɪləns/ – pozorování, střežení, průzkum; ■ **tend** /tɛnd/ – mít sklon k , mít tendenci; ■ **victory** /ˈvɪktərɪ/ – vítězství

Phonetic transcription taken from www.dictionary.com.

Phraseology and definitions

Fall within – a phrasal verb meaning to be part of a specific group or category, to belong to a distinct classification. **Early warning –** generally describes a system which provides to a given group or party information leading to avoiding or preparation for a future danger or threat. **Military assets –** any ressource (person, group, instrument, installation or supply) for use in an opperational or support role.**Surveillance –** in broader context means constant observation. **Run contrary** – to have results and consequences which are opposite from what was planned or intended. **Sector –** an area designated by boundaries within which a unit operates, and for which it is responsible.

EXERCISES

1. Read the statements and decide if they are true or false.

1. PSO are conducted to support the defending side or party.
2. Peacekeeping personnel may use force solely for self-defence.
3. Humanitarian operations aim at establishing themselves as final solutions to current problems.
4. Peacemaking may involve tactical support as well as direct military involvement.
5. Conflict prevention operations are exclusively carried out with diplomacy.
6. PSOs have always strived at securing an independent and democratic solution.

2. Re-order the words to make questions. Answers are in the main text. See the example.

Example: tasks do achieve soldiers How their?
How do soldiers achieve their tasks?

1. peacebuilding When considered are civilians hostile to forces?

_____

2. missions allowed When are support weapons on peace?

_____

3. peacebuidling Is any universal solution there?

_____

4. Can party side with peacemaking any forces?

_____

5. What attitude is most the important indirect?

_____

6. play When diplomacy does the role key?

_____

7. prevent How do peace conflicts forces escalation of?

_____

8. humanitarian Are always independent missions?

_____

3. Use expressions from the text to match these definitions.

1. _____ – the state of agreement, harmony or peace
2. _____ – situation or event of very high priority
3. _____ – aiming at helping and improving people's lives and situations
4. _____ – to support, hold, or bear
5. _____ – help
6. _____ – property, available resources
7. _____ – to make easier, to assist

4. Use the words from the box to fill in the blanks. There is one extra word you do not need.

designate	impartial	suffering	initiative
contribute	involvement	instance	dependency

Peace support operations don't (1)_____ who the enemy or friend is, they merely act as mediators to help and ease the situation for civilians. Even though being (2)_____ is one of the most important elements of PSOs, it is impossible to be ignorant to any (3)_____the PSO forces may encounter. The (4)_____of PSOs should always be to help, assist, alleviate or reconcile the situation at hand. The PSO forces must bear in minds that the goal of the mission is to (5)_____to peace not war or protraction of the conflict. The (6)_____of any outside force on one's territory may seem alien and unwanted not only by the fighting parties but also civilians and the PSO personnel must be very careful as only one (7)_____of unfairness may put the whole mission in jeopardy.

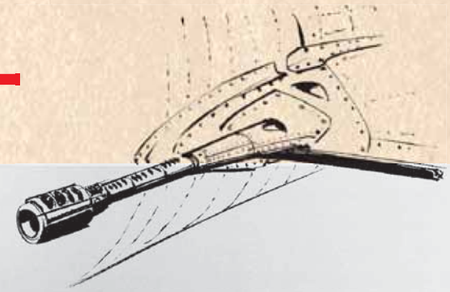

Zpracoval tým ÚJP Vyškov, foto: archiv redakce

Answer key to the exercises
Ex. 1: 1F, 2T, 3F, 4T, 5F, 6T. **Ex. 2:** 1 When are civilians considered hostile to peacebuilding forces? 2 When are weapons allowed on peace support missions? 3 Is there any universal peacebuidling solution? 4 Can peacemaking forces side with any party? 5 What is the most important indirect attitude? 6 When does diplomacy play the key role? 7 How do peace forces prevent escalation of the conflict? 8 Are humanitarian missions always independent? **Ex. 3:** 1 reconciliation, 2 emergency, 3 humanitarian, 4 sustain, 5 support, 6 assets, 7 facilitate **Ex. 4:** 1 designate, 2 impartial, 3 suffering, 4 initiative, 5 contribute, 6 involvement, 7 instance, extra word – dependency.

Vaše případné dotazy, připomínky a náměty nám prosím posílejte na naši e-mailovou adresu:
a__report@ujp-acr.cz.

technika a výzbroj

MiG-19

Přepadový stíhací letoun MiG-19 vznikl v SSSR na počátku padesátých let minulého století jako výrazně výkonnější náhrada letounů MiG-15 a MiG-17. MiG-19 byl prvním sériovým letounem sovětského letectva, který překonával rychlost zvuku. Sověti stíhací letoun MiG-19 vyvinuli téměř v utajení. I když jde o dvoumotorový stroj, byl od počátku konstruován tak, aby na družicových snímcích vypadal jako jednomotorový. Pro Spojené státy byly výkony tohoto stroje velmi nemilým překvapením.

V roce 1953 začalo velení československého letectva uvažovat o nahrazení stávajících MiG-15 a MiG-17 novou nadzvukovou technikou schopnou plnit roli záchytného stíhače i ve velkých výškách za jakéhokoliv počasí. Nezbytným požadavkem bylo, aby nový typ dokázal startovat a přistávat za ztížených povětrnostních podmínek či v noci. Původní úvahy, stejně jako v případě MiG-15, počítaly se stavbou domácího typu. Po porovnání pravděpodobných propočtů se velení Ministerstva národní obrany rozhodlo raději požádat Sovětský svaz o prodej právě zaváděných MiG-19. Ty se totiž svými výkony velmi blížily charakteristikám kladeným na nový československý záchytný a přepadový stíhač.

Po definitivním rozhodnutí pořídit pro útvary vojenského letectva právě typ MiG-19 odcestovala v roce 1957 skupina pilotů a techniků na přeškolení do SSSR. Během něj 30. srpna první československý pilot mjr. Julius Zvara překročil rychlost zvuku. První MiG-19 přišly do Československa v roce 1957. Celkem 26 strojů MiG-19P a dvanáct MiG-19S dorazilo na kbelské letiště v demontovaném stavu. V roce 1958 se MiG-19 dostaly k prvoliniovým jednotkám, zejména ke stíhacím plukům v Žatci a Českých Budějovicích. V roce 1959 československé vojenské letectvo získalo ze SSSR i první z celkem 40 přepadových MiG-19PM. Tato verze byla prvním naším typem, který nesl řízené protiletadlové rakety. Nová výzbroj přinesla i dosud nevídaná bezpečnostní opatření. Na letištích byly zavedeny režimové oblasti pro opravy a skladování radiolokátorů a řízených střel.

Shodně jako v případě MiG-15 ani u MiG-19 nemohly ruské závody dodat včas dostatečný počet letounů. Proto československá vláda požádala SSSR o souhlas s licenční výrobou.

Na základě licenční smlouvy z roku 1956 dodal SSSR výkresovou dokumentaci k letounu MiG-19S, dva vzorové kusy a dalších třináct tzv. rozsypových strojů. Po přípravě výroby začala v závodě Aero Vodochody kompletace rozsypových strojů, na nichž se dolaďovaly rozdíly mezi dokumentací a skutečnými díly. Dodaná dokumentace totiž pocházela od různých výrobních závodů v SSSR a neodpovídala rozsypovým dílům. Navíc neobsahovala technologická vylepšení posledních variant. Československá strana si proto vyžádala ze SSSR nové podklady, jejichž dodání zpozdilo licenční výrobu o několik měsíců. Dokonce byla v roce 1957 načas celá výroba S-105, jak byly v Československu MiG-19 značeny, zastavena. Později ve Vodochodech vzniklo celkem 103 letounů S-105 (13 z dílů ze SSSR a 90 postavených zcela v Aeru). Kromě samotných letounů československý průmysl zvládl i výrobu pohonných jednotek. Závod J. V. Švermy stavěl motory RD-9B pod označením M-09. Ve službách vojenského letectva vydržely MiG-19 až do roku 1972. Ale již o devět let dříve je začaly doplňovat modernější MiG-21. Celkem v barvách ČSLA létalo 183 letounů MiG-19 všech verzí.

Základní technický popis

MiG-19 je jednomístný dvoumotorový nadzvukový stíhací a přepadový středoplošník klasické koncepce. V přídi trupu se nachází nasávací otvor pro oba motory, nad nímž je u přepadových verzí anténa radiolokátoru. Verze MiG-19S se vyznačuje dlouhou Pitotovou trubicí pod ním. Za nasávacím otvorem je umístěna pilotní kabina vybavená vystřelovacím sedadlem KK-2 a základní sadou letových přístrojů. Ke střední části trupu jsou připevněna křídla opatřená mechanizací na odtokové hraně a rozměrnými aerodynamickými plůtky na horní straně. Zadní část trupu přechází v kýlovou plochu a jsou k ní připevněny i plovoucí výškové plochy.
Pohon MiG-19 obstarávají dva jednoosé axiální motory Mikulin RD-9B (v Československu značeny M-09) s přídavným spalováním, uložené v zadní části trupu vedle sebe. Tah obou motorů při zapnutém přídavném spalování dosahuje 63,74 kN, při normálním běhu pak 51 kN.

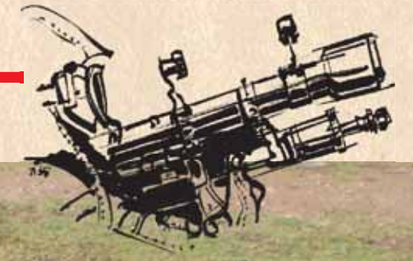
Základní takticko-technická data:

Délka trupu	14,84 m
Výška trupu	3,88 m
Rozpětí křídel	9,00 m
Prázdná hmotnost	5 455 kg
Vzletová hmotnost	8 832 kg
Maximální rychlost	1 452 km/h
Dostup	17 900 m
Dolet (s PPN)	2 200 km

Výzbroj letounu se u verze MiG-19S skládá ze tří kanonů NR-30 ráže 30 mm, z nichž dva jsou uloženy v kořenech křídla a jeden pod pravou stranou přídě. Přepadová verze MiG-19PM nenesla kanonovou výzbroj, nýbrž čtyři řízené protiletadlové rakety RS-2U pod křídly. Všechny letouny mohly být vybaveny dvojicí přídavných palivových nádrží o objemu po 400 nebo 750 litrech.

Text a foto: Jakub Fojtík

technika a výzbroj

Strela-2

Přenosné protiletadlové raketové komplety změnily ve druhé polovině dvacátého století tvář moderních válek. Umožnily pěšákům postavil se moderním bojovým letounům. Jedním z těchto prostředků je Strela-2.

Od svého nástupu na bojiště počátkem dvacátého století ovlivňovaly bojové letouny zásadním způsobem činnost pozemních sil. Již první nasazení roku 1912 v Libyi a na Balkáně z nich udělalo postrach pěchoty a jezdectva. Koncem druhé světové války se Němci rozhodli řešit problém novými prostředky. Vyvinuli protiletadlovou zbraň Luftfaust. Jednalo se vlastně o ruční raketomet, přenášený jednotlivým pěšákem, z nějž bylo možné vypálit salvu neřízených raket proti útočícímu letounu na vzdálenost kolem 500 m. Z první série 10 000 kusů nebyl údajně bojově nasazen ani jeden. Několik exemplářů zbraně padlo také do rukou Rudé armády, a tak vývoj pokračoval po válce v Sovětském svazu pod názvem Kolos. Zkoušky probíhaly až do roku 1968, kdy byly ukončeny, protože parametry bojových letounů se za dvacet let výrazně změnily.

Strela-2

Se zásadní novinkou přišli jako první Američané. Již v padesátých letech zahájili vývoj přenosného pěchotního protiletadlového raketového kompletu obsluhovaného jedním střelcem. Základem bylo využití principu v té době již sériově vyráběných leteckých samonaváděcích řízených střel. Jejich hlavice byla schopna odlišit teplo plynů vycházejících z trysky proudového letounu od okolí a na základě toho letoun sledovat a případně i sestřelit. Střely bylo třeba pro potřeby pěchoty zmenšit a vyvinout pro ně odpalovací zařízení. Výsledek amerického vývoje se jmenoval Red Eye – rudé (červené) oko. Název vycházel z faktu, že hlavice řízených střel pracovaly a dodnes pracují v infračervené části světelného a tepelného spektra. Jednalo se o první zbraňový systém výše uvedeného určení, který byl základem zbraňové kategorie MANPADS (Man-Portable Air Defence System). Sovětská špionáž se o vývoji nové zbraně dozvěděla, a tak bylo rozhodnuto o zahájení vývoje podobné zbraně pro potřeby vojsk Varšavské smlouvy. Výsledkem vývoje, realizovaného od konce padesátých let ve výzkumném ústavu KBM v Kolomně v rámci programu Linia, byl přenosný protiletadlový raketový komplet, který dostal označení 9K32 Strela-2. V praxi se potvrdilo, že nová zbraň je lepší než americký Red Eye, který byl mezitím zaveden do výzbroje NATO a průběžně i dalších zemí. Nové protiletadlové komplety Strela-2 se v první polovině sedmdesátých let dostaly také do výzbroje tehdejší Československé lidové armády a všech zemí Varšavské smlouvy. Ve výzbroji současné české i slovenské armády jsou zavedeny dodnes a kromě toho i v řadě jiných armád, konkrétně Afghánistánu, Alžíru, Angoly, Botswany, Beninu, Burkina Faso, Egypta, Etiopie, Finska, Ghany, Indie, Iráku, Íránu, zemí bývalé Jugoslávie, Kypru, Kuby, Kuvajtu, Laosu, Lybie, Maroka, Mauretánie, Mosambiku, Nikaraguy,

Peru, Sierry Leone, Sýrie, Somálska, Súdánu, Tanzanie, Zambie a Zimbabwe, a dalších ozbrojených formací prakticky po celém světě. V několika zemích byla realizována licenční výroba a také ilegální výroba upravených kopií. I když původní Strela-2 je již do určité míry zastaralá, lze předpokládat, že vydrží v bojovém nasazení zvláště v Asii a Africe ještě mnoho let. Většinu těchto starších kompletů nahradil ve výzbroji současných vojsk modernizovaný typ Strela-2M (9K32M), který byl zaveden do výzbroje roku 1970. O čtyři roky později byla zavedena do výzbroje Sovětské armády Strela-3. Tento typ však byl exportován pouze v omezené míře. Novější ruský typ 9K38 Igla se již od Strely výrazně odlišuje. Koncepčně odpovídá spíše americkému typu Stinger. Jako zajímavost lze uvést, že koncem osmdesátých let byla připravována licenční výroba Igly na Slovensku.

Strela-2M – základní technický popis

Přenosný protiletadlový raketový komplet Strela-2M je určen pro ničení nízko létajících cílů, a to jak na odletu, tak i na příletu za podmínek přímé viditelnosti cíle. Komplet umožňuje rovněž odpalovat řízené střely na manévrující cíle nebo nepohyblivé vzdušné cíle, například vrtulníky „ve visu". Odpálení na vzdušný cíl na příletu se provádí jen na vrtulníky nebo vrtulové letouny letící rychlostí do 500 km/h.

Ve služebním předpise Děl-24-5: Přenosný protiletadlový raketový komplet Strela-2M je používán jednodušší výraz raketa, přestože v praxi je bojovou částí kompletu samonaváděcí řízená střela.

Hlavní díly kompletu jsou podle předpisu Děl-24-5 spouštěcí ústrojí, raketnice s raketou a napájecí zdroj. Raketa se skládá z hlavové části (tepelná samonaváděcí hlavice), kormidlové části (systém řízení rakety, který ovládá dvě přední sklopné řídicí plošky), bojové části (zapalovač a tříštivotrhavá náplň s kumulativním účinkem) a motorové části (dvoustupňový jednokomorový motor s tuhou pohonnou hmotou a dnem se čtyřmi tryskami a čtyřmi sklopnými stabilizačními ploškami). Raketa je naváděna na cíl metodou proporcionálního sblížení, při které je řídicí signál úměrný absolutní úhlové rychlosti otáčení spojnice raketa–cíl. Zachycení a sledování cíle umožňuje tepelná samonaváděcí hlavice, konkrétně gyroskopický servomechanismus, který nepřetržitě ztotožňuje optickou osu objektivu koordinátoru (přijímajícího infračervené záření od cíle) se směrem letu na cíl. Základem tepelné samonaváděcí soustavy jsou sledovací koordinátor cíle v hlavové části rakety a autopilot v kormidlové části rakety.

Hlavní takticko-technická data:

Délka kompletu	1 500 mm
Bojová hmotnost kompletu	15 kg
Ráže rakety	72 mm
Hmotnost rakety	9,8 kg
Max. rychlost cíle pro střelbu	950 km/h
Výška účinné střelby	50 až 2 300 m
Max. dálka účinné střelby	4 200 m

Střelba

Střelec s nasazenými ochrannými brýlemi drží v rukou raketnici, ve které je raketa. Před střelbou je nutno nasadit spouštěcí ústrojí, napájecí zdroj, sejmout přední a zadní krytku raketnice, vztyčit mechanická mířidla a poté nasadit komplet na rameno. Po zjištění cíle je třeba aktivovat napájecí zdroj otočením klíče, který z něj vpředu vyčnívá, z polohy V do polohy CH. Ze zdroje se může kouřit kvůli chemickým reakcím probíhajícím uvnitř. Pojistka vedle spouště se přesune z polohy S do polohy V. Dále je třeba zamířit komplet na cíl pomocí mechanických mířidel a cíl sledovat s předstihem zhruba 50 m. Žárovka v hledí a bzučák ve spouštěcím zařízení signalizují zachycení cíle hlavicí rakety a možnost provést odpálení. V takovém případě je nutné rázně stisknout spoušť na doraz. Za 0,8 sekundy poté je raketa vypuštěna a sleduje pomocí samonaváděcí hlavice cíl. Pokud do něj narazí, elektronický zapalovač iniciuje hlavici s trhavinovou náplní. Jestliže cíl nezasáhne, zapalovač po určité době letu hlavici iniciuje pomocí autodestrukčního zařízení. Tím je raketa zničena a neohrožuje svým dopadem osoby na zemi.

Střelba vzbuzuje klamný dojem jednoduchosti. Hlavice rakety je schopna zachytit cíl pouze v zorném poli o rozsahu 1,5°, takže cíl lehce opustí sledovaný prostor. Jakmile z něj cíl zmizí, celý systém se vypne a letadlo většinou odletí dříve, než je znovu uveden do chodu. Chemický zdroj je jednorázový a pracuje pouze 40 sekund. Poté se musí vyhodit a nahradit novým. Raketnice je relativně těžká a při zaměřování dělá problémy její setrvačnost při pohybu. Lze konstatovat, že pravděpodobnost zasažení cíle nevycvičeným střelcem je minimální. K výcviku slouží stříbrné školní komplety a žluté, které tvoří součást elektronického trenažéru pro nácvik zachycení a sledování cíle.

Přes všechny výše uvedené nedostatky se však Strela-2 osvědčila v boji a pravděpodobně ještě dlouho bude vyvolávat vrásky na čelech pilotů v oblastech válečných konfliktů. K tomu je třeba dodat, že nejproslulejším přenosným protiletadlovým kompletem je americký FIM-92 (případně modernizovaný FIM-92A) Stinger, zavedený do výzbroje roku 1981, avšak nejvíc letadel zničila od počátku svého nasazení ve Vietnamu a v Egyptě roku 1969 právě Strela-2. Konkrétně ve Vietnamu bylo sestřeleno celkem 204 amerických a jihovietnamských letounů a vrtulníků při použití 589 kompletů Strela-2.

Text: Martin Koller
Foto: Jan Kouba

armáda a veřejnost

ANKETA

Zahraniční Čech roku 2012 zná vítěze

Anketu o největšího zahraničního Čecha, kterou vyhlásily České televize a Český rozhlas na podporu oslav Dne české státnosti, vyhrála zakladatelka hnutí „Stonožka" Běla Gran Jensen z Norska.

Ta, jak známo, dlouhodobě pomáhá nejen dětem v českých nemocnicích, ale také díky mezinárodnímu dětskému hnutí dětem v krizových oblastech světa.

Na pomyslné druhé příčce skončil plastický chirurg Bohdan Pomahač a na třetím místě Madeleine K. Albrightová.

Hnutí Na vlastních nohou – Stonožka vzniklo v roce 1990, kdy se Běla Gran Jensen po návratu z emigrace rozhodla pomoci českým dětským nemocnicím. Prostředky sháněla tak, že v Norsku prodávala vánoční přáníčka, která vyrobily děti z českých škol. Akce měla úspěch a do hnutí se postupně zapojily tisíce dětí a stovky učitelů.

Paní Běla strávila v emigraci čtyřicet let a na svou vlast nikdy nezapomněla. Po svém návratu do tehdy ještě Československa nepřišla s prázdnou. Pomohla českým dětem a ty se jí odměnily svým elánem a snahou pomáhat vrstevníkům, kteří nemají to štěstí vyrůstat v klidném míru. Za neúnavnou práci ve prospěch potřebným zcela po právu patří paní Běle vítězství za rok 2012.

Ostatně při přebírání ceny od generálního ředitele Českého rozhlasu Petera Duhana a programového ředitele České televize Milana Fridricha v pražském Národním divadle uvedla, že výsledek ankety je vítězstvím všech, kteří jsou zapojeni do hnutí Stonožka.

Patří k nim nejen děti, ale hlavně pedagogové, kteří děti vedou k nezištné pomoci neznámým kamarádům, jež nemají to štěstí vyrůstat v míru a v lásce jako ony v Česku. Od roku 2000 přibyli do řad „úžasných pomocníků", jak říká paní Běla, také vojáci Armády České republiky.

Hned první projekt – dopravit sanitky do válečným konfliktem zmítané balkánské oblasti, dopadl na jedničku. Vojáci české armády se postarali, aby se vozidla s vybavením, které financovaly stonožkové děti, dostala na místo určení. Tím posledním společným projektem, opět úžasným, je ten, který díky dětem naučí afghánské maminky číst a psát.

K udělené ceně poblahopřál prezidentce hnutí Stonožka ve foyeru Národního divadla v Praze také náčelník Generálního štábu AČR generálporučík Petr Pavel. Ten ocenil myšlenku pomoci dětí dětem a přislíbil i nadále hnutí podporu.

Blahopřání k vítězství v anketě snad nejlépe vystihli Helena a Lubomír Dufkovi, když napsali: „Jsme nesmírně šťastni, že to tak dopadlo. Naše Běla si to určitě zaslouží. Ale, jak ona říká, není to cena pro ni – je pro všechny stonožkové žáky a jejich učitele, kteří obětavě pracují pro hnutí a pomáhají nešťastným dětem na mnoha místech světa, je pro vojáky, bez kterých by pomoc nebyla možná, je pro přátele Stonožky, kteří hnutí fandí a podporují je, a v neposlední řadě je pro samu Stonožku, která pomohla spoustě dětí, ale dala také mnoha dětem i dospělým smysl života."

Text a foto: Miroslav Šindelář

AREPORT

Vydává MO ČR
Odbor komunikace a propagace
Tychonova 1, 160 01 Praha 6
IČO 60162694
www.army.cz

Redakce
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
Telefony: 973 215 553
973 215 786
Fax: 973 215 933
E-mail: areport@centrum.cz

Šéfredaktor: Jan Procházka

Grafická úprava: Andrea Bělohlávková

Kresby: Jiří Král

Jazyková korektura: Jiřina Švarcová

Foto na titulní straně: Vladimír Marek

V jednotkách ozbrojených sil rozšiřuje OKP MO – produkční oddělení
Rooseveltova 23, 161 05 Praha 6
Oľga Endlová, tel. 973 215 563

Tisk: EUROPRINT, a. s.

Číslo indexu: 45 011
ISSN 1211-801X
Evidenční číslo: MK ČR E 5254

Uzávěrka čísla: 9. 10. 2012

Toto číslo vyšlo dne: 15. 10. 2012

Kontakty do redakce

Šéfredaktor
Jan Procházka
telefon: 973 215 553
mobil: 724 033 407
e-mail: jan__prochazka@klikni.cz

Redaktoři
Martin Koller
telefon: 973 215 572
mobil: 724 071 112
e-mail: kollermartin@seznam.cz

Pavel Lang
telefon: 973 215 868
mobil: 724 002 623
e-mail: pavellang@centrum.cz

Vladimír Marek
telefon: 973 215 648
mobil: 724 033 410
e-mail: v.mare@post.cz

Grafik
Andrea Bělohlávková
telefon: 973 215 786
mobil: 601 579 644
e-mail: andrea.belohlavkova@seznam.cz

Informace pro autory

Aby mohla redakce proplatit honorář za zveřejněný příspěvek, musí jí autor zaslat tyto údaje:
- jméno a příjmení,
- datum narození (NE rodné číslo!),
- údaj, zda jde o VZP, o. z., AZ anebo osobu mimo resort,
- adresu bydliště.

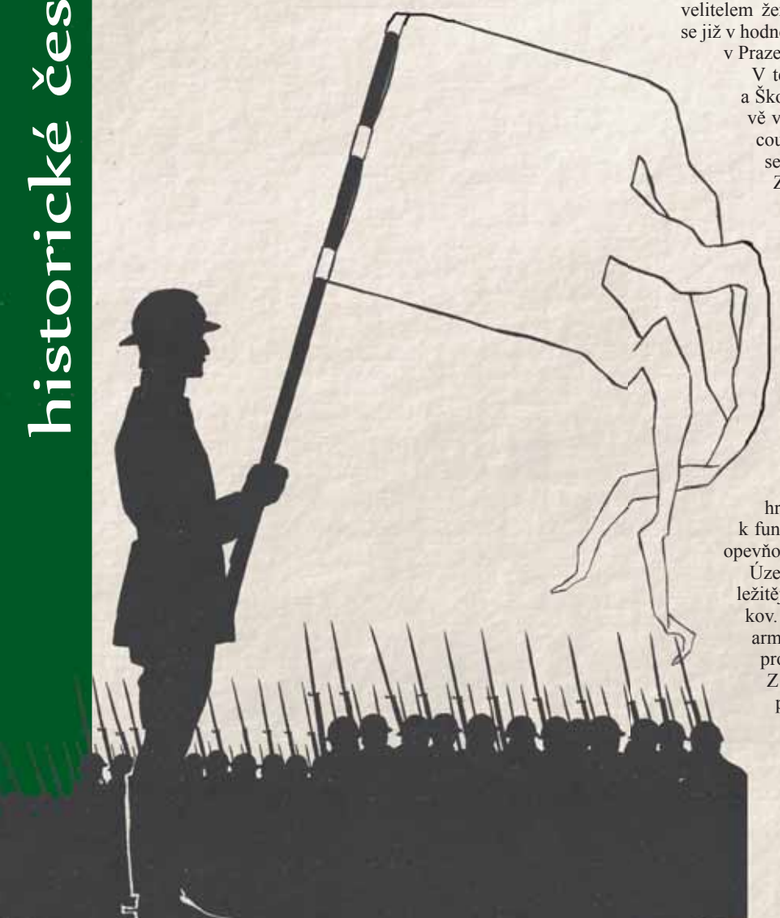
V případě VZP, o. z. i přísl. AZ dále:
- číslo VÚ či VZ a město posádky,
- číslo RFO, který je vyplácí.

V případě osoby mimo resort:
- číslo účtu, na který má být poslán honorář,
- název a číslo banky,
- na faxové č. 973 215 933 poslat kopii průkazního lístku k tomuto účtu.

Tyto údaje je účelné uvádět současně se zasílaným článkem. Není v silách redakce je zpětně zjišfovat.

15. ženijní brigáda „Generála Karla Husárka“

Stále více útvarů Armády České republiky se může pyšnit historickými a čestnými názvy. Ne ve všech případech jsou ale dostatečně prezentovány a mnohdy ani vojenská veřejnost přesně neví, co se za nimi skrývá. Právě tato skutečnost nás přivedla na myšlenku připomenout nejen odborné veřejnosti některé z těchto názvů a také tradice, k nimž se hlásí jejich nositelé. Tentokrát se budeme věnovat historickému názvu 15. ženijní brigády – „Generála Karla Husárka“.

Karel Husárek se narodil 31. ledna 1893 v Čehovicích u Prostějova. Po ukončení prostějovského gymnázia začal studovat stavební inženýrství na Vysoké technické škole v Brně. Jeho plány ale přerušila válka. Již v srpnu 1914 narukoval jako jednoroční dobrovolník do rakousko-uherské armády. Po absolvování ženijní školy byl zařazen do sapérského praporu v pevnosti Krakov. Odtud vedly jeho kroky na ruskou frontu, kde v červnu 1916 padl během ofenzivy u Sopranova do zajetí.

V srpnu 1917 se stal příslušníkem 5. čs. střeleckého pluku. Později byl již v hodnosti poručíka převelen k 2. samostatné inženýrské rotě. Účastnil se bojů na Sibiři. Již v srpnu 1918 byl povýšen do hodnosti majora a přidělen ke štábu tzv. východní skupiny. Působil v ní mimo jiné i jako diplomatický zmocněnec pro oblast od Irkutska po Vladivostok. V září 1918 se stal zatímním náčelníkem štábu 2. čs. střelecké divize. Následujícího roku se souhlasem Milana Rastislava Štefánika odešel z legií, které měly na starost především ochranu magistrály, do ruské armády na Sibiři. Mimo jiné velel jejím úderným oddílům.

V únoru 1920 se vrátil do Československa, kde byl jmenován velitelem ženijního pluku č. 4 v Bratislavě. O tři roky později se již v hodnosti podplukovníka stal velitelem ženijního pluku č. 5 v Praze-Karlíně.

V té době také začal studovat Vysokou válečnou školu a Školu politických věd v Paříži. Byl velmi dobře jazykově vybaven. Kromě ruštiny a němčiny ovládal také francouzštinu a částečně i angličtinu. Po návratu z Francie se stal podnáčelníkem a od roku 1927 náčelníkem štábu Zemského vojenského velitelství v Bratislavě.

Počátkem třicátých let minulého století absolvoval kurz pro vyšší velitele. Po jeho ukončení dál působil v Praze jako profesor. Později dělal šéfredaktora Vojenských rozhledů. Rozhodující pro jeho další kariéru byla však reorganizace naší armády v roce 1933 a příchod nového náčelníka Hlavního štábu generála Krejčího. Karel Husárek byl nejdříve povýšen na divizního generála a následně mu byla svěřena funkce I. zástupce náčelníka Hlavního štábu československé branné moci.

Na podzim 1934 bylo po dlouhých diskusích přijato rozhodnutí o výstavbě pohraničních opevnění. Na jaře následujícího roku byly zahájeny první práce. V té době se generál Husárek systémem pohraničních pevností již systematicky zabýval, a tak mu k funkci na Hlavním štábu přibyla ještě jedna, a to ředitel opevňovacích prací.

Území republiky rozdělil na čtyři válčiště. To nejdůležitější bylo na severu a táhlo se od Labe až po Jablůnkov. Na tomto 335 kilometrů dlouhém úseku měla naše armáda s pomocí pevností zachytit předpokládaný úder protivníka a nedovolit mu proniknout do vnitrozemí. Z tohoto důvodu také v této oblasti vznikaly ty nejtěžší pevnostní celky. Západní válčiště podél toků řek Vltavy a Labe již nemělo mít takový význam, tvořily ho tři linie lehkého opevnění. Tato část opevnění měla usnadnit ústupový boj a mobilizaci. Jižní válčiště vzhledem k přepokládané neutralitě Rakouska bylo pojato ještě skromněji. Tvořily ho výhradně pevnosti lehkého typu. Lehké opevnění převládalo s výjimkou Bratislavy a Komárna i na slovenském válčišti. Generál Husárek byl plně pohlcen prací. Koncem roku 1937 se vzhledem k naprostému vytížení vzdal funkce I. podnáčelníka Hlavního štábu. Vypracoval podrobný opevňovací plán, který nesl jeho jméno. V té době ale již politický vývoj začal předbíhat vojenská opatření. Husárek si uvědomoval nedostatečné zajištění hranice s Rakouskem, které se mezitím po anšlusu stalo součástí Německa. Snažil se co nejvíce urychlit výstavbu opevnění v této oblasti.

Po vyhlášení mobilizace na podzim 1938 se stal nejbližším spolupracovníkem velitele armády generála Krejčího. Patřil k tvrdému armádnímu jádru, které ujišťovalo prezidenta, že armáda, pokud dostane rozkaz, bude bojovat. O to větší rozčarování pro něho představovala mnichovská dohoda. Přesto se jako vojenský expert zapojil do práce mezinárodní komise působící v Berlíně a snažil se zajistit alespoň trochu příznivé hranice pro okleštěné Československo.

Od října do prosince 1938 působil v úřednické vládě generála Syrového jako ministr veřejných prací. V lednu 1939 na vlastní žádost definitivně opustil armádu a jako zbrojní expert nastoupil do Škodových závodů v Plzni. Po okupaci Československa a vytvoření protektorátu odešel do Dubnice nad Váhom, kde se stal ředitelem tamní zbrojovky. V této funkci se snažil brzdit dodávky zbrojního materiálu do Německa a co nejvíce podporovat export do Sovětského svazu. Po napadení Sovětského svazu Německem se ale jeho pozice stala neudržitelná, a tak musel Slovensko opustit a vrátit se zpátky do protektorátu. Až do konce války pracoval ve výzkumném oddělení Škodových závodů. To mu také po válce přineslo nemalé problémy.

Srpen 1936 – návštěva náčelníka hlavního štábu švýcarské armády plk. Jakoba Labharta (v civilu uprostřed)

Divizní generál Karel Husárek

Krejčí a nejvýznamnější fukcionáři Ředitelství opevňovacích prací, uprostřed francouzský poradce kpt. Marcel Forceville

Bez ohledu na to, že se v květnu 1945 organizačně podílel na Pražském povstání, byl zatčen a obviněn z podpory zbrojní výroby pro Německo. V létě 1946 byl z vězení propuštěn a o dva a půl roku později ho mimořádný lidový soud zcela zprostil viny. Vypadalo to, že podobně dopadne i řízení vojenského kárného výboru. Mezitím se ale ministrem obrany stal Alexej Čepička, který prosadil, aby byl uznán vinným, propuštěn z armády a degradován na vojína. V padesátých letech minulého století pracoval jako překladatel ve Státním nakladatelství technické literatury. Karel Husárek zemřel 28. července 1972 v Praze. Hodnost divizního generála mu byla vrácena až po listopadu 1989.

Text: Vladimír Marek
Foto: VÚA-VHA

Velitelství výcviku – Vojenská akademie

pořádá

ve dnech 6. až 7. listopadu 2012 od 9.00 hodin
ve Vojenském klubu posádky Vyškov

odbornou konferenci

Zvýšení bezpečnosti provozu vozidel ozbrojených sil

Jednání odborné konference bude zaměřeno na tematiku rozdělenou do těchto oblastí:

- **rozbor skutečných požadavků na znalosti a dovednosti řidičů s ohledem na rozvoj dopravy a vývoj technických prostředků**
- **analýza příčin a důsledků nedodržování bezpečné vzdálenosti při jízdě vozidel**
- **rozšiřování dovedností řidičů k plnění specifických úkolů armády při přepravě nebezpečného nebo nadrozměrného nákladu a při jízdě v proudu vozidel**

Součástí programu konference bude prezentace zařízení k nácviku dodržování bezpečné vzdálenosti.

Garantem konference
je velitel Velitelství výcviku
– Vojenské akademie
plk. gšt. Ing. Ján Kožiak

www.vavyskov.cz